

אתגתא

בשבע 1127 | ב' בטבת תשפ"ה, 02.01.2025

גרינלנד מחכה לעצתים ולערכי יהודה ושומרון | חנה קטן

"אני אברהם

ויש לי דיכאון"

מרגע שאובחן עם דיכאון ונטייה לאובדנות בעקבות המראות הקשים בבסיס שורה, מסרב אברהם שפירא להסתיר את ההתמודדות ורואה בכך חלק מתהליך הריפוי. בריאיון חשוף ואמיץ הוא משתף ברגעי השבר אבל גם בביטחון שיחזור לחיים, ובעיקר מבקש לסלול דרך לפצועי הנפש השקופים שהותירה אחריה המלחמה **יוסף ארנפלד**

צילום: לירון מולדוב

הרב שהקים יותר משמונים בתי כנסת בקיבוצים, עוזר כעת לשקם אותם אחרי המלחמה | עניין אישי, יוסף ארנפלד

אור בחושך

במהלך חג החנוכה, אירע אסון שריפה ביישוב בצפון הארץ, כאשר למשפחה החברה במיזם "להבת מנחם" אירעה שריפה כתוצאה מקצר חשמלי במכונת כביסה. המקרה מדגים את חשיבות התמיכה הקהילתית, הערבות ההדדית והכוח שבגיוס משאבים משותפים לסיוע בשעת חירום.

בלב, ואושר בעיניים. נכון, יש להם עוד עבודה לעשות, לעבור למקום חדש, לקנות רהיטים, לארגן הכל... אבל הידיעה שיש לך צ'ק מוכן ברגע שאתה צריך הרגיעה אותם ושימחה אותם ברמה שאנחנו יצאנו מחוזקים מאוד - לכמה שלהבת מנחם חשובה לציבור. לכמה גדול הכח של ערבות הדדית. בימים אלו, שנה פלוס אחרי תחילת המלחמה, שכולנו ראינו כמה ארגוני חסד קמו, כמה הערבות ההדדית בעם ישראל חשובה, כולנו ראינו איך אנשים קמו והקינו שניצלים, ואפו לחמניות לכל החיילים היקרים שלנו, לכל המשפחות שעברו קשיים, לכל המשפחות המפונות. כוחו הגדול של עם ישראל, הוא כח הנתינה, כח הערבות ההדדית, זה לא קיים באף עם אחר, לראות את הצער של השני, ולהתייזב שם בשבילו. בדיוק בפרשה הקודמת כל האחים של יוסף, נלחמו כדי לשחרר את אחיהם הקטן בנימין, זה בדיוק החוזק שלנו. כח הערבות ההדדית, כוחה של להבת מנחם שנשמע רק בשורות טובות, שהחטופים יחזרו במהרה, שכל הפצועים יזכו לרפואה שלמה, ושכל המשפחות השכולות ינוחמו מן השמיים.

על להבת מנחם, הם היו צריכים להתחיל לקנות לבד בגדים לכל הילדים, מיטות, ספות, כלים למטבח, מחשב וכו... רק לחשוב שאם המשפחה לא היתה מנויה, הם היו צריכים לפתוח בקמפיין גיוס ביישוב, ולהחשף עם הפרטים האישיים שלהם, לקבץ שקל לשקל עד שהיו מצליחים לאסוף את הסכום עבור כל צרכיהם... רק לחשוב שאם המשפחה לא היתה מנויה, במקום לדאוג לילדים ולבית, הם היו צריכים לחשוב איך מתחילים בכלל, ומאיפה משיגים תקציב. אז ב"ה לא צריך לחשוב... האשה סיפרה לנו שלפני שנה בערך, היא שמעה על גל שריפות בכמה ישובים, ואיכשהו התגלגל אליה הפירסום של להבת מנחם, היא חשבה לעצמה שזה דבר שרק יכול להועיל, והעלות המינימלית של ההשתתפות היא בכלל לא מורגשת, ולכן הצטרפה. ישר בבוקר למחרת השריפה, כבר הצטרפו עשרות משפחות מהישוב שלה, כי כשזה קרוב אתה מבין כמה זה חשוב. כשיצאנו מביתם, אחרי התנצלות שהם לא יכולים להגיש לנו לשותות כלום.... (כמובן שאמרנו שנבוא שוב לקפה בביתם המשוץ) ראינו משפחה שיכלה להיות כל כך במשבר, ובזכות להבת מנחם, זכינו לתת להם שמחה

הניצחון של האור על החושך, 'להבת מנחם' ממחישה כיצד קהילה יכולה להביא אור לחייה של משפחה שחוזה חושך עקב שריפה. כשהגענו לצפון הרחוק, לפגוש את המשפחה שביתה נשרף, הרחנו את ריח השריפה חזק באפנו, אמנם הנוף עוצר נשימה, והאוויר צלול, אבל את עשן השריפה עוד היה ניתן להריח מרחוק. פגשנו זוג יקר שהיה לו אור בעיניים והודיה בלב שהקב"ה הציל את משפחתם והם לא נכחו בבית בשעת השריפה, אבל הקושי שלהם היה גדול, האשה סיפרה על ההתמודדות עם המעבר החד והמהיר לבית חלופי באישון לילה כי לא יכלו לישון בבית כמובן, הקושי להיות עם ילדים קטנים ללא ציוד מתאים לחורף, וחוסר התנאים. המשפט הראשון שהיא אמרה לנו היה - ישר כששמעתי על השריפה, הודיתי לקב"ה שהילדים בריאים ב"ה, והודיתי שוב שאנחנו מנויים בלהבת מנחם ואין לנו מה לדאוג. כשהגענו וראינו מקרוב את מימדי הנוק של השריפה, אמרנו להם ישר שהם מקבלים מענק מיידי לשיפוץ הבית ולקניית הרהיטים וכל הציוד עבורם ועבור ילדיהם, הנחת שראינו על פניהם ברגעים אלו היה שווה את הנסיעה הרחוקה. רק לחשוב שאם המשפחה לא היתה מנויה

ב עיצומם של ימי החנוכה פרצה שריפה בביתם של משפחה מנויה במיזם החברתי להבת מנחם ביישוב בצפון הארץ. כתוצאה ישירה של קצר חשמלי במכונת הכביסה שגרם להתלקחות אש שהפכה במהרה לשריפה משמעותית. האסון הסתיים ללא נפגעים בנפש ב"ה, אך השאיר אחריו הריסות ובילבול רב. למחרת, צוות 'להבת מנחם' הגיע למקום כדי להעריך את הנזק ולסייע בתהליך השיקום. המשפחה, שחברה במיזם, זכתה למענק מיידי לרכישת רהיטים חדשים ושיפוץ הנוק שנגרם. 'להבת מנחם', שהוקם לפני כשלוש שנים על ידי עמותת 'מקימי', נועד לספק רשת ביטחון כלכלי למשפחות שנפגעו משריפות. בלהבת מנחם מנויים כיום מעל 3,000 חברים. יו"ר "להבת מנחם", ישראל ליבמן, קורא לציבור הרחב להצטרף למאמץ החברתי: "כל חבר חדש מחזק את היכולת שלנו להגיב מהר ולתמוך באופן משמעותי יותר במשפחות שנקלעו לאסון שיכול לקרות לכל אחד חלילה. אנו רואים בכל משפחה החברה בלהבת מנחם שותפה למשימה שלנו לבנות קהילה חזקה ומחוברת." המקרה האחרון והרביעי במספרו מאז הקמת להבת מנחם - הוא רק דוגמא אחת לכוחה של ערבות הדדית. בזמן שחג החנוכה מסמל את

HUGGIES
Extra Care
להבנה על עזר התינוק

חופשת לידה Extra מפנקת!

אמא תשארי איתי בחופשת לידה
ונדבר מלא עם סבתוש בטלפון

זה שלי

זה של
אמא

הזכות
המאושרת
משבוע ראשון ושני
של הפעילות
נ.ז. מירושלים
פ.ל. מביתר עלית

האגיס מאריך לכם את חופשת הלידה

התקשרו לטלמסר

***6376**

וספרו לנו למה מגיע דווקא לכם לזכות

שמרו

את חשבונות
הקנייה
והאריזות

רכשו

4 אריזות האגיס
אקסטרה קר
(מידות 1, 2, 3, NB)*

בכל שבוע משפחה אחת זוכה!

ותאריך את חופשת הלידה
ב- **8,000 ₪** בחודש נוסף**

בסיום הפעילות 3 משפחות זוכות!

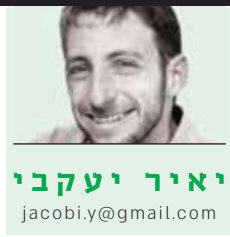
ותארכנה את חופשת הלידה
ב- **24,000 ₪** ב-3 חודשים נוספים**

כל רכישה של 4 אריזות מזכה בהשתתפות נוספת במבצע

HUGGIES
We got you, baby

*ההשתתפות בפעילות מותנית להורים לתינוקות עד גיל חצי שנה **שווי הפרס לפי משכורת חודשית בסך 8,000 ₪ | הפעילות תחל מל' חשוון עד כ"ב שבט (1.12.24 - 20.2.25) הפעילות השבועית מתקיימת בכל חמישי ב-14:00 | שמרו את הקבלה ואת האריזות - הזכייה מותנית בהצגת הוכחת קנייה. בכפוף לתקנון תקף לאריזות אקסטרה קר (מידות 1, 2, 3, NB). התמונה להמחשה בלבד. ט.ל.ח.

יאיר יעקובי
jacobi.y@gmail.com

אחרי העליות

החטא הקדמון היה בכלל לאפשר מכירה פומבית של כיבודים בבית הכנסת "הרב את ריבנו" שבמרכז הארץ. מי שהציע את הרעיון הוא שיעה הגבאי, שבסך הכול חשב שזה יהיה נחמד לקחת קצת ממנהגי "אחינו הספרדים" ועל הדרך להעשיר את קופת בית הכנסת. אבל מה שהוא לא לקח בחשבון זה את הכול בעצם. כי קהילת "הרב את ריבנו" קראה לעצמה ככה ברגע מעורר השראה של מודעות עצמית, שמאז נעלמה כליל. מה שהיה זה שלילך קוגן, שמאז ומתמיד חיפשה הזדמנות להנכיח את עצמה בבית הכנסת, ראתה הזדמנות פז להשתמש במכירה הפומבית כדי לאלץ את גבאי בית הכנסת להעלות אותה לתורה כפי שרצתה כבר שנים. לא שעלייה לתורה בדווקא ממש עושה לה את זה, אבל הפטריארכיה וכו'. הבנתם את הרעיון.

בקיצור, איך שנפתחה המכירה לילך התחילה לזרוק סכומים מעזרת הנשים ושעיה הגבאי לא ידע מה לעשות ורק הביט אובד עצות ברב, שהתלבט בין הלבנות פנים ברבים לעזיבת בית הכנסת ברעש גדול וברוב רועם. לבסוף הוא החליט לבחור באופציה השלישית - הוא הלך עם לילך ראש בראש על כל עלייה כדי לוודא שהיא חלילה לא תזכה.

מפה לשם הרב מצא את עצמו בסיומה של המכירה בחוב של מאה אלף שקל לקופת בית הכנסת (שלא לדבר על שבע עליות רצופות רחמנא ליצלן).

עם צאת השבת הוא התחיל לבדוק איך הוא מגדיל את כל הנכסים שלו כדי לכסות את החוב, בדיקה שהייתה זריזה מהצפוי עקב העובדה שהרב שיהיה בריא לא היה בעל נכסים כלל. בצר לו נאלץ לקח הלוואה כמו גם משרה חלקית בניקיון חודרי מדרגות כדי לעמוד בהחזרים החודשיים. מה שכאב לו באמת, אגב, היה הדאגה מהמכירה של השבת הקרובה, שבה הוא לא יוכל לעמוד בפרץ ולמנוע מגברת לילך לקבוע תקדימים שאחריהם המבול כפשוטו.

מי שהציל את המצב היה ראובן קוגן, גביר בית הכנסת, שלא היה מוכן לשמוע על כך שהרב של "הרב את ריבנו" מנקה חדרי מדרגות, אז הוא התנדב לכסות את חובו של הרב כדי שזה לא יצטרך להתבזות במלאכות שאומרים עליהן שהן מכבדות את בעליהן אבל לא לגמרי מתכוונים לכך.

הרב, מעודד מהפרנס שפרס עליו את חסותו, הגיע למכירה הפומבית הבאה בטוח בעצמו כמו שרק מיישהו עם גב כלכלי יכול. הוא שוב הלך מול לילך ראש בראש והפעם סיים את האירוע ב-300 אלף שקל (ושבע עליות נוספות למגינת שעיה, שנורא רצה לעלות ביאריציית של אמא שלו).

לילך חשבה שהיא משתגעת. מאיפה לרב הנעבעך שלהם יש פתאום כאלה עתודות פיננסיות מרשימות? היא לא הייתה צריכה לחפש רחוק כי, כפי שחלק מכם שמו לב, היא חלקה שם משפחה עם ראובן, גביר בית הכנסת.

הבת המזועזעת לא הבינה איך אבא שלה מסוגל לבגוד בה כך

ולממן את יריבה הרוחני והעימות לא איחר להגיע. ראובן כבר כמעט התגונן בפניו, בתו, כשלפתע עלה בדעתו לשאול אותה מאיפה היא חשבה בדיוק לשלם על העליות שלה. מיותר לציין שהוא לא היה מאושר לשמוע שהיא חשבה לממן את העליות מהכיס של אבא.

ראובן עשה את החשבון והבין שאיך שלא מסובבים את זה, הוא זה שמשלם על כל העליות בבית הכנסת, והחליט בו במקום לסגור את הברז משני צדדיו ושיהיה לבת ולרב המון בהצלחה זה עם זה. הוא הרי גביר, במקרה הכי גרוע הוא מקים בית כנסת חדש קומפלט.

אז למכירה הפומבית של השבת השלישית הגיעו הרב ולילך בהרבה פחות התלהבות ובהרבה יותר ענווה. הסכומים התחילו הרבה יותר נמוך מאשר בפעמים הקודמות ועלו במרווחים של חמישים אגורות במקסימום, כך שאת עליית כהן אפשר היה תאורטית לרכוש ב-14 שקלים וחצי.

אבל מה שאף אחד לא לקח בחשבון זה את ברוריה, המורה לתנ"ך בת ה-67 שישבה בעזרת הנשים כל השבועיים הללו והתלבטה. מצד אחד כל הסיפור הזה עם לילך לא היה נראה לה בכלל. הרי אישה לא צריכה לרצות לעלות לתורה, היא יכולה פשוט להיות תלמידת חכמים בעצמה - זה הניצחון האמיתי. מצד שני גם על הרב היא לא השתגעה. השמועות אומרות שהוא היה צריך לעשות את הבחינות לרבנות פעמיים. אם הוא עבר אותן בכלל.

אז אחרי מחשבות מרובות החליטה בשבת השלישית להשתתף גם היא במכירה הפומבית, לא מתוך רצון לזכות חלילה, אלא מתוך רצון לדחוף את המחירים למעלה ולגרור לרב או ללילך להתרושש לחלוטין. וזוין וזין סיצ'איישן מה שנקרא.

אז כשהרב ולילך שיחקו בפרוטות, ברוריה יצאה כמו מלוע של תותח עם מספרים גבוהים ועגולים. הרב ולילך תפסו את המתרחש כי ברוריה הזאת, לא סתם היא זו שחשבה על הרעיון לשם של בית הכנסת. אז ברגע נדיר של שיתוף פעולה השניים החליטו להמשיך להתחרות בתמחורים של ברוריה עד השלב שבו ברוריה הכריזה על חצי מיליון שקלים, שם הם השתתקו באחת והשאירו אותה בהלם כשבאמתתה עליית כהן שהיא ממש לא רצתה וחוב מנופח שלא היה לה איך לשלם.

ברוריה כמעט קפצה מעזרת הנשים. למזלה מי שישב ממש מתחתיה בעזרת הגברים היה ראובן הגביר, שהיה - מה הסיכוי - כהן. אז במקום לקפוץ לו על הראש היא הכריזה שהיא מכבדת בעלייה את ראובן בעל "לב הזהב והכיס הרחב" תוך שהיא שולחת אליו מבטי תחינה שמשמעם לפן אחד בלבד. ראובן הסתכל עליה בעצבים וחשב בינו לבין עצמו שהיה מעדיף כבר שתקפוץ עליו וזהו.

עוד באותו שבוע ראובן חתך והקים קהילה חדשה. את העליות הוא כבר קנה מראש לכל השנה, מה שבטוח בטוח. ●

אני: נו, נהנית מההצגה?
חמותי: כן, היה נחמד מאוד
אני: ואת לא חושבת שהבכתי
עצמי בתלבושת הזאת?
חמותי: קצת, אבל היה יכול
להיות יותר גרוע, יכולת להיות
הדמות של המטען
אני: אבל אני הייתי המטען
חמותי: אתה לא הפרש?
אני: נדב הוא הפרש
חמותי: אה. תשמע, המוזיקה
הייתה משהו

אני: אני צרוד מההצגות אז
עדיף שאני לא אדבר השבת
אשתי: כן... כי אתה צרוד
מההצגות

אמא: זכרת להתקשר לדודה
שלך להגיד חג שמח?
אני: את התקשרת לדודה
שלך?
אמא: דודה שלי מתה כבר
עשרים שנה
אני: הנה מתחילה הדמגוגיה

מה שהיה זה שלילך קוגן, שמאז ומתמיד חיפשה הזדמנות להנכיח את עצמה בבית הכנסת, ראתה הזדמנות פז להשתמש במכירה הפומבית כדי לאלץ את גבאי בית הכנסת להעלות אותה לתורה כפי שרצתה כבר שנים. לא שעלייה לתורה בדווקא ממש עושה לה את זה, אבל הפטריארכיה וכו'. הבנתם את הרעיון

איגוד ישיבות ההסדר

ברכות לראש משביר!

לשותפנו היקר, איש רב פעלים בחיל וברוח,

שר האוצר בצלאל סמוטריץ'

ברכת תודה גדולה ומיוחדת על תוספת התקציב המשמעותית לישיבות ההסדר, אשר תאפשר לישיבות לפעול ביתר שאת דווקא בימים אלו, בבחינת "וממנה יושע". ובכלל על הסיוע הרב והדאגה העמוקה לישיבות ההסדר.

ברכה מיוחדת גם לידידנו המסייע ועוזר למפעל ישיבות ההסדר,

שר הבטחון ישראל כץ

מבקשים מאוד להודות גם לשותפים שפעלו ללא לאות בנושא זה ובכלל –

חבר ועדת הכספים - ח"כ משה סולומון

המשנה למנכ"ל משרד האוצר - ישראל מלאכי

ראש אגף מוסדות תורניים במשרד החינוך – עמוס ציאדה

אנשי מקצוע רבים במשרדי הממשלה שסייעו מאוד

ישלם ה' פעלכם ושכרכם על חיזוק הלומדים

והחיילים הגיבורים של ישיבות ההסדר.

בשם ראשי הישיבות

מנהלים ורמי"ם

עשרות אלפי תלמידי ובוגרי ישיבות ההסדר

דביר שרייבר
dvirbe7@gmail.com

אשם? נו

בעצם למה שראש הממשלה וראשי מערכת הביטחון לא ישובו בוועדת החקירה הממלכתית, וכל אחד יגיד בעצמו איפה הוא טעה?

במצב, ושהאויב האמיתי שלי הוא כמה יהודים מהגבעות. להגנתי ייאמר שגם ראשי השב"כ שהיו לפניי חשבו ככה, אבל אני מודה, זה לא מסיר ממני אחריות".

"אני חייבת להתוודות על החלק שלי", משפילה את עיניה הפרקליטה הצבאית הראשית, "הייעוץ המשפטי ככל את ידי החיילים. שלחנו אותם להגן על הגבולות עם הוראות פתיחה באש בלתי אפשריות, איימנו עליהם, הטמענו בהם את התחושה שחיי האויב חשובים יותר מהחיים של חיילינו".

"כי לא ידענו להגדיר מי האויב", לוחש מהצד קצין מודיעין בפנים נפולות.

"אני כבר אמרתי את זה", מעיר ראש השב"כ.

"אז בגלל זה הדלפנו לגיא פלג את הסרטון המבושל משדה תימן?" שואלת קצינה צעירה, ומושתקת מיד על ידי חבריה שמזכירים לה ש"אמרנו שאנחנו לא מודים בזה!"

אלה שמשלמים את המחיר

"גם המשטרה לקחה חלק במחדל", מתערב מפכ"ל המשטרה, "אם כי צריך לזכור ששוטרי משטרת ישראל נלחמו ב-7 באוקטובר בגבורה עילאית ובמסירות נפש, בלי מודיעין ובלי אמצעי לחימה מתאימים. אבל במשך השנים גם אנחנו שקענו בקונספציה. שחררנו בסיטונות שוהים בלתי חוקיים, החרמנו כלי נשק מאורחים ומכיתות כוננות, לא התייחסנו בכובד ראש לעבירות לאומניות..."

"כי זה מה שהכתבנו לכם", טופח על ראשו בכיר מפרקליטות המדינה.

"היינו צריכים לצעוק, לא ללכת עם העדר", מתוודה קצינת מודיעין בכירה.

"אסור היה לנו להגיד אמן על הערכות אמ"ן", מוסיף קצין מאגף המבצעים.

"היינו צריכים לדפוק על השולחן בכוח", משפיל את עיניו ראש המל"ל.

"אסור היה לנו לדברר את הפוליטיקאים", אומר פרשן ידוע מהטלוויזיה.

"וגם לא את הקצינים הבכירים", מוסיפים הכתבים הצבאיים.

"לא מילאתי את תפקידי", מנענע בראשו נשיא המדינה, "הייתי צריך לחבוע מהפוליטיקאים להקשיב לרצון העם, לא למעצבי דעת הקהל". "אנחנו", אומר העם, "היינו צריכים להיות יותר מעורבים. סמכנו על המנהיגים, האמנו באלופים, הכרנו ראש בפני השופטים. בסוף, כמו תמיד, אנחנו אלה שמשלמים את המחיר".

שקט משתרר באולם. העיניים מופנות אל היחיד שעדיין לא אמר דבר.

"מה?" מרים את ראשו נשיא בית המשפט העליון.

"אדוני רוצה לשתף באחריות שלכם לאסון?"

יצחק עמית מהנהן, פולט אנחה כבדה, עיניו מצטעפות דמעות. "אנחנו מעולם לא טעינו", הוא אומר, וממנה ועדת חקירה ממלכתית בראשות שופט, שחברים בה גם אלוף במיל', בכיר לשעבר בשב"כ, בכירה בדימוס בפרקליטות ומומחית למשפט בין-לאומי שממש במקרה פעילה גם בארגונים למען זכויות אדם, כל עוד לא מדובר ביהודים. מסקנות הוועדה:

א. ביבי רע.

ב. הימין אשם.

ג. ראשי הצבא והשב"כ כשלו במידה מסוימת.

ד. הימין אשם.

ה. ביבי רע.

הוועדה ממליצה להסיק מסקנות אישיות נגד דרגי השטח בצה"ל ובראשם הש"ג של מחנה צאלים. כמו כן ממליצה הוועדה להדיח את חברי הממשלה, לפזר את העם ולהקים בהקדם ממשלה חדשה, שחבריה ימונו על ידי היועמ"שית. ●

"אנחנו מעולם לא טעינו". נשיא בית המשפט העליון, יצחק עמית

"אל תשכח שאני זה שדרש לא לערב את ביבי", מניח רונן בר את ידו המסוקסת על כתפו של הרמטכ"ל, "חטאתי בהיבריס, התמכרתי לתחושה המשכרת של כוחי ועוצם ידי. סיפורי לעצמי שאני שולט במצב, ושהאויב האמיתי שלי הוא כמה יהודים מהגבעות. להגנתי ייאמר שגם ראשי השב"כ שהיו לפניי חשבו ככה"

מי שסידר את לוח השנה העברי עשה איתנו חסד גדול השנה. נכון, עשרה בטבת שוב יוצא ביום שישי (מה שמאריך את הצום בעוד שעה וחצי עד שלוש שעות, תלוי בחזון של קבלת שבת), פורים יוצא שישי-שבת-ראשון, פסח יוצא במוצאי שבת ויום העצמאות יוצא מהקשרו. אבל נר שמיני של חנוכה יוצא ביום חמישי וזה מה שחשוב. למה? בגלל התחנון.

תמיד קשה לחזור לשגרת התחנון של שחרית ומנחה אחרי תקופה חסרת תחנונים. לכן העניקו לנו תקופות הסתגלות: אחרי סוכות לא אומרים תחנון עד סוף תשרי. את הפטור מתחנון של פסח הרחיבו לכל חודש ניסן. דוד בן גוריון היה מוכן אפילו להקים מדינה רק כדי שגם בתחילת אייר יהיה עוד יום בלי תחנון, ואנחנו הרחבנו את הקומבינה ולא אומרים תחנון לא בה' באייר ולא ביום שיוצא בו יום העצמאות בפועל.

לכן יצא טוב שאחרי שמונה ימים של חנוכה והלל, חוזרים אל התחנון בדירוג - פעם אחת ביום שישי בבוקר, ואז מנוחה של שבת, ועד יום ראשון כבר נחשוב על משהו. כי בואו נודה על האמת, תחנון הוא לא החלק החביב עלינו בתפילה. אפילו כשאנחנו אומרים "אשמנו בגדנו" אנחנו אומרים בשקט "צדיקים אנחנו ולא חטאנו", ומכים על החזה של משהו אחר.

קחו לדוגמה את הפולמוס הטעון סביב השאלה האם צריך להקים ועדת חקירה לאירועי 7 באוקטובר או ממש כן. כלומר כולם מסכימים שחייבים לחקור, אבל לא מסכימים מי יעשה את זה. ראש הממשלה, למשל, לא סומך על ועדה שתמונה על ידי נשיא בית המשפט העליון, כי ברור שוועדה כזאת תהיה מוטת נגדו והוא הרי היה הכי בסדר. נשיא בית המשפט העליון, לעומת זאת, לא מוכן בכלל לשמוע על ועדה שלא תמונה על ידו, כי מבחינתו אין זך ומוסמך ונבון ועליון יותר ממנו. הרמטכ"ל, מצד שלישי, משוכנע בכל ליבו שהוא היחיד שתפקד כמו שצריך, לכן הוא הודרו למנות ועדת חקירה צה"לית שהוא עומד בראשה, כדי לוודא שהמסקנות יהיו מקצועיות וישרות ולא מכוונות כלפיו. יותר נטילת אחריות מזה?

אנחנו ואבותינו חטאנו

אבל אני, שמתפלל בבית כנסת שבו אומרים תחנון בלי תירוצים אפילו בשני וחמישי, מציע הצעה מהפכנית: במקום להתיש את עצמנו בוויכוחים איך-סופיים על ועדה ממלכתית או ממשלתית או מחתרתית, בואו נלך על ועדת חקירה תחנונית. מה זה אומר? שבמקום להכות על החזה של האחר, כל אחד יכה על החזה שלו. כן, ממש יעשה חשבון נפש.

אני מדמיין את ביבי, הרצי, רונן בר וכל ראשי המדינה מתכנסים יחד באולם גדול בירושלים, מעליהם תלויים דגל המדינה וסמל המנורה, וכל אחד פותח קלסר עב כרס ומשתף את העם בווידוי:

"כשלתני", אומר נתניהו, "אני ראש הממשלה כבר 15 שנה ברצף, אם לא לוקחים בחשבון את הפלופ של השנה וחצי עם בנט הנוכח... לא משנה. טעיתי, הייתי זחוח, זולזתי. תמכתי בקונספציה של מערכת הביטחון, חיזקתי את חמאס, לא דחפתי רפורמות שיאתגרו את החשיבה המקובעת ולא הצעתי חלופות יצירתיות".

"לא, אל תגיד ככה", מנגב הרמטכ"ל את עיניו הלחות, "זה אני אשם, אני וכל האלופים בהווה ובמיל' שהתקבעו על הקונספציה שאין פתרון צבאי ושצריך לעשות הכול כדי למנוע מלחמה, גם אם זה אומר שבסוף נהיה במלחמה בתנאים קשים מבחינתנו. קיצצנו את כוחות היבשה, גרענו כל ניסיון לחשיבה מחוץ לקופסה, שלחנו הביתה בבושת פנים קצינים מוכשרים שלא התיישרו עם הקונספציה אבל כן התיישרנו עם גילויי סרבנות. רצינו רק להעביר את המשמרת בשקט, לכן לא עירבנו את הדרג המדיני במידע הקריטי שהיה לנו בליל שמחת תורה".

"אל תשכח שאני זה שדרש לא לערב את ביבי", מניח רונן בר את ידו המסוקסת על כתפו של הרמטכ"ל, "חטאתי בהיבריס, התמכרתי לתחושה המשכרת של כוחי ועוצם ידי. סיפורי לעצמי שאני שולט

תעברי לקופה מהירה

"עם כל הריצות, הרגשתי שצריך לעצור ולתת מקום לרגש ולעיבוד"

מחלת הסרטן פגשה אותן בשיא פריחתן האישית והפכה את עולמן ברגע אחד, וגם המלחמה העצימה את הכאב והקשתה על ההתמודדות. תערוכת אומנות במסגרת בית אורנית של 'עזר מציון' הביאה לידי ביטוי את רגשותיהן, והן מצאו בה לא פחות מריפוי לגוף ולנשמה // **מירי בידוד לוי**

השונים שלי, כי אני מרגישה משמעותית במשפחה ובחיי המקצועיים. אבל עם זאת הרגשתי שעם המקום הבריא, אני גם חיה לצד מחלה שאיתי לכל החיים, ואנשים לא מבינים אותי. עם כל הריצות, הרגשתי שצריך לעצור ולתת מקום לרגש ולעיבוד, והצטרפתי לסדנה ולתערוכה".

זה היה המקום שבו היא לא התחייבה למשימות, בישולים וסידורים, "מקום שבו אפשר להתמקד ביצירה. מקום שנותן

לאתגר. התקופה שאחרי הייתה בשבילי הלם גדול, ומאוד חזק אותי לפגוש נשים במצבי. עם הזמן הכרתי את הפרויקטים של המקום, וגיליתי שיש סדנת אומנות ותערוכה. תמיד נהניתי ליצור בחדר אומנות, אך פחדתי להתחייב ליותר מזה ובניתיים הגעתי רק כדי ליצור. אחרי שחליתי שוב, והפעם הסרטן הוגדר גרורתי, מה שאומר שמעכשיו אני מקבלת טיפול במשך כל החיים, הבנתי שעליי להמשיך בעיסוקים

שתחזרי לשגרה, אבל בפועל זה לא ככה ומה שהיה כבר לא מה שיהיה. אחרי שהייתי חדורת מטרה עם תוכנית מסודרת של טיפולים, פתאום הגיעה ירידת מתח כזאת, והיה קשה ממש. זה משהו מוכר שקורה להרבה מחלימים".

בשלב הזה היא נחשפה לפעילות בית אורנית של 'עזר מציון' בפתח תקווה ולמערך התמיכה שהוא מציע, בין השאר התעמלות מותאמת ואומנות. "שם פגשתי חברות

ל כך חשבה רחל שטטמן (58) מקדומים שתחגוג את גיל 50. "בגיל 49 וחצי חליתי בסרטן השד, ואת יום הולדת 50 חגגתי בשיא הכימותרפיה". שטטמן, נשואה לגד, אם לחמישה ילדים בוגרים וסבתא לחמישה נכדים, היא מדריכת גנות בחינוך המיוחד. "דווקא אחרי ההחלמה, כעבור 10 חודשים, כשציפיתי לחזור לחיים, הגיעה ההתרסקות. בעולם הרגיל החברות והמשפחה מצפים

לידיה רוזנסקי:
"אני נוכחת לראות
שזה משפיע באופן
ישיר על ההערכה העצמית
שלם ועל היכולת שלהם
להמשיך לחיות. אני קוראת
לזה: לבנות אל מול ההרס"

הם מתמודדים עם אינספור התמודדויות, ולגעת בפרויקט שבו הם יכולים להשקיע ולהיות גאים בעבודה שלהם זה נפלא. הכול נעשה תוך כדי למידה. אני מלמדת טכניקות, מנחה אותם, מלמדת אומנות בין-לאומית, מביאה דוגמאות ומעשרירה את הידע שלהם בתחום. אני נוכחת לראות שזה משפיע באופן ישיר על ההערכה העצמית שלהם ועל היכולת שלהם להמשיך לחיות. אני קוראת לזה: לבנות אל מול ההרס. פרט לכך, כשבמשך תקופה עובדים על משהו אחד, יש זמן ומסוגלות לעבד רגשות וחוויות, ואין ספק שזו מתנה של ממש לחולי סרטן. הם מביאים את עצמם, את מה שחשוב וכואב להם. הסטודיו עובד כסטודיו פתוח, עם חדר מלא בעזרי אומנות, והסדנה שלקראת התערוכה נקראת 'סדנת אומנות חזותית לחולי סרטן'. אני מציגה בכל פעם את הקונספט, נושא שאני בוחרת, וכל אחד בוחר לאן לקחת את זה, בדרך שלו, בביטוי שלו".

זה דורש מהם משהו מעבר ליצירה?

לי המון כוח ומקום להתבוננות עצמית. אני אופטימית, לרוב בטוב, משתדלת לא להתלונן. אני מאוד נהנית גם מהספורט בבית אורנית. אני באה מתוך כאב, אבל התנועה הכרחית לחולים, והמדריכות מדייקות את התנועות ושומרות עלינו".

תערוכת האומנות שהוצגה ממש לאחרונה נקראה 'טביעת אצבע'. "טביעת האצבע שלי היא התמנון, המסמל את מגוון התכונות והעיסוקים שלי, העומסים הרבים והמחשבות המציפות את הראש. התמנון מסמל את הרצון לאזן בין התפקידים הרבים שלי - רעיה, אמא, סבתא, עובדת מחויבת ועוד. כמו התמנון, שמסוגל לשלוט בזרועות רבות בזימנית, כך אני מתעקשת לנהל את חיי על אף האתגרים שהסרטן מציב בפניי. אני מחויבת להיות משמעותית בראש ובראשונה למשפחתי, לעבודתי, לטפל בעצמי ולעשות את מה שאני אוהבת, לצד המשימות והמחויבויות שלי. אבל לפעמים, מרוב מחשבות ומשימות, הזרועות מסתבכות זו בזו. בכל יום מחדש אני לומדת גם לנוח ולזרום, כמו התמנון בים, בין הגלים, לקבל את השינויים ולחיות כל רגע באופן משמעותי. אני מאחלת לעצמי למצוא את האיזון בין המאבק להישרדות ובין היכולת לזרום עם החיים על כל מורכבותם, ומודה לה' על כל הטוב בחיי, על אף האתגרים".

מה עשתה לך התערוכה?

"המון. לצערי, קודם לא הבנתי את זה, ולכן לא הצטרפתי לפרויקטים מהסוג הזה מוקדם יותר. רק כשצללתי לתוך העניין, הבנתי כמה זה משמעותי. כשהמחלה חזרה, ביקשתי במיוחד להיות בתערוכה, כי ידעתי שזה ימלא לי את הצורך לעשות את המכלול הזה של הכול מהכול".

מוצאים נחמה ומזור באומנות

התערוכה, שאותה יזמה לידיה רוזנסקי, היא כבר מסורת בבית אורנית של 'עזר מציון'. רוזנסקי עלתה לפני 23 שנה מארגנטינה. במקור היא אדריכלית, ובנוסף למדה אומנות ועסקה שנים בתחום. לפני 11 שנה היא הגיעה לעבוד בחדר האומנות בבית אורנית, תוך שהיא לומדת אומנות משקמת. היא התחילה כמחליפה לעובדת שיצאה לחופשה בשל שמירת היריון, אבל הגדילה ראש וכבר בשנה הראשונה החליטה להקים את הפרויקט של התערוכות, התאבה ונשארה במקום.

"זהו פרויקט שמלווה בסדנה, והמטופלים עושים עבודה מאוד מושקעת ויפה", מספרת לידיה. "השנה זו הפעם השביעית שהקמנו אותה, וכבכל שנה יש לנו משתתפים, ובעיקר משתתפות, בגילים שונים וממקומות שונים. בתוך הכאב, הטיפולים הקשים והפחד הגדול הם מוצאים נחמה ומזור ביצירה ובאומנות. ההתמודדות היא שמחברת את כולם והופכת אותנו לקבוצת תמיכה מדהימה, עם הרבה שיחות נפש תוך כדי יצירה והרבה פרגון הדדי".

מה עומד מאחורי המחשבה להקים תערוכה כזאת ולקיים אותה אחת לכמה זמן? "קודם כול, בעיניי, אומנות צריכה להשפיע על הצופה, לעשות אצלו שינוי, לעורר בו חשיבה, אולי אפילו לטלטל אותו. מבחינת המטופלים, בזמן שהם חולים הם מאבדים יכולות, הם עוזבים את העבודה,

"אין שנכנסתי לשם, כל הצ'אקרות שלי נפתחו"

עד לפני שמונה וחצי שנים, הילה בן שמחון (42), רווקה מראש העין, הייתה קונדיטורית. "כבר באבחנה של סרטן השד, בבית החולים שיבא, נציגת הרווחה הפנתה אותי לבית אורנית והתחלתי ליצור וגיליתי שיש עוד פנים ליצירה. התערוכה שהייתה עכשיו היא החמישית שלי בפרויקט הזה".

בגלל מצבה הרפואי, בן שמחון נמצאת בפנסיה רפואית ומקבלת קצבת נכות וקצבת אובדן כושר עבודה. "עד שאובחנתי הייתי בטיפול פוריות בגלל הרצון שלי להיות אמא, ופתאום הכול התנפץ לי מול הפנים. אחרי חצי שנה של הקרנות, הסבירו לי שהמחלה שלי היא הורמונלית ואני צריכה טיפול מניעתי".

כשהגיעה לחדר האומנות של בית אורנית, היא הרגישה כמו ילדה בחנות ממתקים. "אין שנכנסתי לשם, כל הצ'אקרות שלי נפתחו. כל כך התאהבתי, שבאתי חמישה ימים בשבוע ליצור ולעסוק באומנות, תוך כדי הטיפולים. הרגשתי שעזבתי את העבודה כקונדיטורית כדי ללכת ל'עבודה' בבית אורנית. יש שם שפע של אפשרויות, הכול מהכול, והלב והראש נפתחים ואין גבולות. אישית, אני בתחום הרבי-גוני. אני עובדת עם חימר ועם דאס ואני גם כותבת. באחת התערוכות שהוצגו בעבר פיסלתי את הדמות של אמא שלי בחימר. אני בת זקונים וגרה ביחידה של ההורים שלי והיא משמעותית בחיי. בתערוכה

"אין ספק שזה דורש הרבה יותר מאשר לצייר או לפסל. זו ממש עבודה מאומצת, תהליכית, עם שלבים, ששווה את המאמץ ומתגמלת. הפידבקים של הקהל כבר עושים את העבודה. צריך להבין שכאשר אדם חולה בסרטן הוא סובל מדיכאון ומחרדה וחש תחושות של אכזבה, תסכול ופחד. הוא מאבד את שגרת חייו, וגם את הכוח והיכולת לעשות וליצור. הסדנה מאפשרת לו למצוא מקום של שייכות והזדהות, מקום שבו הוא יכול ליצור שינוי, שדרכו הוא משחזר את כבודו - הן בשביל עצמו והן בשביל הסובבים אותו. דרך תהליך היצירה אנחנו מנסים להחזיר לכל אחד מהמשתתפים את הכוח והיכולת לעשות, ליצור ולבצע בהווה, וכן לתכנן לעתיד".

ומה לגבייך? לא תמיד קל להיות בשביל אנשים שנמצאים בסבל ובכאב.

"זה נכון, אבל אני מתמסרת לזה. אני קשובה להם ומכוונת את עצמי להיות הכי בשבילם וזה מאוד מספק ומרגש אותי. יש גם המון לוגיסטיקה ולחץ סביב התערוכה. יש זמן להגשת העבודות ולהעמדה של היצירות בתערוכה עצמה. אני צריכה להיות זהירה ורגישה, כי אנשים נוגעים בנושאים הכי הכי רגישים של חייהם וצריך להיות איתם. יש לנו כל הזמן התפרקויות של המשתתפים, הרבה שיתופים, צריך לשמור על הקצב הנכון. רבים מהם נמצאים זמן רב בבית אורנית ואני מכירה את הסיפורים האישיים מקרוב. בתערוכה שהתקיימה עכשיו והוצגה ב'גלריה על האגם' ברעננה, השתתפו 26 אנשים, שלושה נפטרו תוך כדי התהליך. לא כולם הספיקו להשאיר אחריהם יצירה. אם אני יודעת לאן הם כיוונו וכבר הייתי בעומק הדברים - אני בעצמי משלימה את היצירה ומציגה אותה, והמשפחות מאוד נרגשות לבוא לתערוכה. זה סוגר להם מעגל".

זה בודאי רגע מאד חזק בתערוכה.

"בהחלט. ויש רגעי שיא משמחים, כשהמשתתפים עומדים ליד היצירה שלהם, גאים, והמשפחות שלהם באות לראות את התוצרים ומצלמות אותם. ברגע הזה אני עם דמעות אומרת לעצמי: 'הנה עוד פעם עשיתי את זה' ואני הכי גאה בפרויקט הזה". ביחד עם לידיה, אוצרת את התערוכה גם אורית לוטרינגר.

צילום: אילן ספירא

צילום: אריאל טוילדר

רחל שטמן:

"כל יום מחדש אני לומדת
גם לנוח ולזרום, כמו
התמנון בים, בין הגלים,
לקבל את השינויים ולחיות
כל רגע באופן משמעותי"

בית אורנית המקום שמגשים חלומות

בית אורנית בניהולה של ד"ר ברכה זיסר הוא מרכז התמיכה והסיוע של 'עזר מציון' לחולי סרטן. הוא הוקם במטרה להקל על החולים ובני משפחותיהם במהלך תקופת הטיפול ולסייע להם ככל האפשר, מאירוח ברמה מלונאית דרך תמיכה מקצועית ומעטפת טיפולית, ועד מגוון עיסוקים להסחת הדעת מהמחלה ומשגרת הטיפולים. צוות הבית מעניק לכל משפחה חום, אהבה ותחושת בית אמיתית, ומתנהל ברגישות רבה.

לרשות באי הבית עומד צוות רחב של אנשי מקצוע מתחומים רבים - עו"סים, מטפלים במגוון שיטות, חונכים לילדים ועוד. לצד הצוות המקצועי פועלים בבית אורנית מאות מתנדבים מסורים המסייעים לכל השוהים בבית והמבקרים בו בכל דרך. המעטפת הטיפולית ושלל האפשרויות מקילים מאוד על המשפחות לעבור את התקופה הקשה בחייהן. לנוחות המתארחים בבית אורנית עומד חדר ג'ימבורי המותאם לגילים שונים, חדר אומנות, חדר מוזיקה, פינת חי טיפולית, חדר אוכל מפנק ועוד.

ילדים חולים אינם יכולים לרוב להשתתף בפעילויות חברתיות שונות עקב העובדה שהמערכת החיסונית שלהם חלשה מאוד. כך, בנוסף למחלה, נמנעים מהם מפגשים חברתיים, לימודים בבית הספר ואפילו משחק עם חיות מחמד. בית אורנית משלים את המענה ומהווה אי של שפיות בתוך השגרה הקשה. בפעילויות השונות במקום משתתפים גם הילדים החולים וגם שאר ילדי המשפחה. למבוגרים חולי סרטן מוצעת פעילות עשירה של חוגים להם ולילדיהם.

ד"ר ברכה זיסר, מנהלת ומייסדת בית אורנית, אומרת: "סדנת האומנות היא חלק משמעותי בפעילות של בית אורנית. הקשר המיוחד של לידה עם המשתתפים מספר את הסיפור כולו והופך את האומנות לכלי משמעותי בהתמודדות עם מחלת הסרטן. הבית הזה פתוח לחולים ולבני המשפחות, כשאנו תמיד ננסה לעשות הכול כדי שההתמודדות המורכבת תלווה במעטפת תמיכה חמה ואוהבת".

שאני במעקב תמידי, עושה עד היום MRI כל שלושה חודשים. כשחזרתי להיות מורה, ראיתי שממש קשה לי ושאני לא בנויה לזה יותר בקונסטלציה שבה עבדתי".

"בחדר האומנות גיליתי גם חברות וגם דמיון לתחום שלי - ספרות, כי זה מאוד מקביל לאומנות. לא ידעתי שיש לי כישורים בתחום הזה. כמו שאני מביעה את עצמי בספרות כך באומנות - בציור, צביעה, סריגה ופיסול. אני יוצרת בהתאם לצורך שלי, למשל לשחרר כעסים או להרגיע. לכל צורך יש אומנות אחרת, ולמדתי להקשיב לעצמי ולמנף את היכולות שלי. התדירות הייתה תמיד בהתאם לכמה עבדתי בתיכון. בתוך האומנות יש גם מוזיקה וגם שיח עם המשתתפים האחרים, מה כל אחת עושה עם כל חומר. ויש גם שיח של ניסיון בעניין התרופות וקבוצת תמיכה בגובה העיניים על חוויות המחלה על כל השלכותיה".

גם בתערוכה האחרונה הצגת. מה אמרו לך בני המשפחה שהגיעו לבקר?

"הם מאוד התרגשו. ההכנות לתערוכה הזאת מאוד מיוחדות, ובכל פעם הגעתי הביתה וסיפרתי מה היה. כשהגיעו וראו איך הכול מתאגד לכדי יצירה, זה היה מאוד עוצמתי".

מהי טביעת האצבע שלך?

"ליצירה שלי קוראים 'לעומקו של עניין'. זהו אגרסל שקוף עם הרבה מים. קניתי פרס נופר, כמו השם שלי, והנחתי באגרסל עם המים. ביצירה רואים ששורשי הפרח יורדים למטה, וזה שיקוף שלי ואיך אני מתנהלת - תמיד נכנסת לעומקם של דברים. זה ממש סיפור חי, עם הפרשנות הכי ספרותית".

נופר אייבנדררהב:
"ליצירה שלי קוראים 'לעומקו של עניין'. זה שיקוף שלי ואיך אני מתנהלת, תמיד נכנסת לעומקם של דברים. זה ממש סיפור חי, עם הפרשנות הכי ספרותית"

צילום: אילן ספירא

היצירה של הילה בן שמחון

הגעתי לשלב שבו הייתי בשלה, וכל מה ששחררתי כשזה לא התאפשר. בהתחלה הייתי כל כך כעוסה ועצובה ולא הסכמתי שינחמו אותי או שיגידו לי שאפשר להתקדם בחיים גם אחרת, וזה לקח לי כמעט תשע שנים - לזה נדרשת סבלנות כמו של אותה אישה שיצרת".

פתאום כולם כמותך

נופר אייבנדררהב (46) מורה לספרות מפתח תקווה, נשואה לגיל ואם לשלושה ילדים בוגרים, אומרת כי עד לאותו יום שבו אבחנו אצלה את סרטן הראש לפני 11 שנה, הכול היה מושלם. "מיד לאחר מכן אובחן אצלי סרטן הלימפומה וקיבלתי טיפולים כימותרפיים. אני יודעת שהרבה אנשים שחלו מתארים את המציאות הזאת כאילו נפלו עליהם השמיים. באופן אישי לא היה לי זמן לרגשות כאלה. התחלתי מיד להילחם - רק תגידו לי לאן הולכים, ימינה או שמאלה, תנו לי הוראות. הייתי מאוד משימתית, ואכן נשאבתי מהר לכל המשימות - ניתוח, כימו, טיפולים, אינ-ספור תורים, ולהסביר לילדים שלי שהיו קטנים מה זה אומר".

בין שני האבחונים הוצע לה להצטרף למחנה הנופש המיוחד של 'עזר מציון' בגבעת אולגה. "זו הייתה החוויה הראשונה שלי עם העמותה, והפינוק הזה של ללכת עם הילדים לשם היה מופלא. כך הכרתי את בית אורנית, ופתאום כולם כמותך - עם תופעות הלוואי, עם המחשבות והחששות, עם הילדים הקטנים. הרגשתי שזה בית. שם הכרתי את חדר האומנות, והכול תוך כדי

צילום: אילן ספירא

היצירה של נופר אייבנדררהב

הילה בן שמחון:
"ברגע שאני יוצרת אני מרגישה כאילו אני אדם בריא. אי של שפיות"

האחרונה השתמשתי בטכניקה של קולאז' - שילוב של ציור בתוספת בדים, עם פיסול בדאס. לידה ליוותה אותנו בכל התערוכה, ובחדר העבודה יש מדריכות שמדריכות אותנו, מלוות אותנו ומעניקות לנו כלים".

מה זה עושה ברמה הרגשית?

"יותר מכול - זה מנתק אותי. ברגע שאני יוצרת, לא אגזים אם אומר שאני מרגישה כאילו אני אדם בריא. אי של שפיות. אני נכנסת ל-zone, מתנתקת מכל הסביבה בחדר, ועם זאת אני כן מחוברת ונהנית מהחברות מסביב. כולנו באותו מצב, באותה התמודדות, שזו תמיכה בפני עצמה. זו מעין קבוצת תמיכה שמתפקדת בתוך קבוצת אומנות".

על מה אתן מדברות?

"לא בהכרח על המחלה ועל מה שאנחנו עוברות. הרבה מספרות על הזוגיות, הילדים, החיים עצמם. אני יודעת להיות אוזן קשבת וגם חושפת את מה שעל ליבי. זה משחרר מאוד. זה מוציא את הקרביים וזה גם תהליך מעייף שצריך מנוחה אחריו. התערוכות מדהימות וכל המשפחה שלי מגיעה כדי להרים ולשמח, אני מרגישה עטופה כמו תמיד ויותר. הפעם הרגשתי יותר משוחררת מהפעמים הקודמות, בעיקר בגלל השפעות המלחמה, והיום אני מרגישה שאני מסוגלת לחזק אחרים".

ספרי על היצירה שלך בתערוכה האחרונה. "טביעת האצבע שלי היא העובדה שאני עובדת בעבודה מאוד סזיפית ומונוטונית שלוקחת הרבה זמן, ויש לי הרבה סבלנות. יצרתי עבודה של אישה מבוגרת עם שק ענק של תרמילי אפונה והיא מקלפת אותם. קראתי לעבודה 'סובלת בסבלנות' כי יש לזה כפל משמעות: גם העבודה הסיזיפית באומנות שלי, וגם הסבלנות הנדרשת ממני בהתמודדות עם המחלה, ובעיקר עם העובדה שרציתי כל כך להיות אמא וכבר

תודתנו והערכתנו

למכובדינו

ח"כ מר בצלאל סמוטריץ', שר האוצר
ישראל מלאכי, משנה למנכ"ל משרד האוצר

ח"כ הגב' אורית סטרוק, שרת ההתיישבות והמשימות הלאומיות
ואנשי לשכתה אליהו עטיה ואחיה קרמר,
מר משה גל סגן ראש האגף לתרבות יהודית
והגב' ריקי כהן-גינדי מפקחת באגף לתבות יהודית

על תרומתכם לבניה ופיתוח של 37 מרכזי סיור ותודעה של ישראל
ועל פיתוחו של ארגון אשכולות כארגון ארצי חינוכי מוביל המנחיל
אהבת הארץ, היסטוריה ומורשת של עם ישראל.

דביר כהן
מנכ"ל אשכולות

ינון ברוכים
יו"ר אשכולות

■ מרכז סיור ולימוד קשת יהונתן ■ מרכז סיור ולימוד אורות הגליל ■ מרכז סיור ולימוד ראש פינה ■ מרכז תודעה אסנט
■ מרכז תודעה רוח צפת ■ מדרשת הגולן ■ מרכז סיור ולימוד גליל ■ מרכז תודעה מחנה משותף ■ מרכז סיור ולימוד
מורשת הגליל העליון ■ מרכז סיור ולימוד גלבוע מעיינות ■ מרכז סיור ולימוד בשבילנו ■ מרכז סיור ולימוד שומרון
■ מרכז סיור ולימוד הרי גופנא ■ מדרשת ארץ בנימין עפרה ■ מרכז תודעה המקום ■ מרכז תודעה לוקחים אחריות
■ מדרשת מעיינות ■ מרכז סיור ולימוד בשבילוד ■ בית ספר שדה שער הגיא ■ מדרשת פעימה, רמות שפירא ■ מרכז
סיור ולימוד ראשית ירושלים ■ מרכז סיור ולימוד עיר דוד ■ המדרשה לידע המקדש ■ מרכז תודעה גשר ■ מרכז סיור
ולימוד ציוני דרך, מזכרת בתיה ■ מדרשת חברון ■ מדרשת הדרום ■ מדרשת מעלה חבר ■ מרכז סיור ולימוד סוסיא
■ מרכז סיור ולימוד בית מוריה ■ מדרשת התורה והארץ ■ מדרשת נצרים ■ מרכז סיור ולימוד ביחד, ירוחם ■ מרכז
סיור ולימוד אל ארצי ■ מרכז סיור ולימוד בקעת הירדן ■ מרכז תודעה מל"ח הארץ ■ מדרשת ידידי הארץ ומצוותיה

"יהיה צריך עוד הרבה כוחות
בדרך, אבל אין לי ספק שאני
אצא מזה". אברהם שפירא

מחרפא את הלב

מתוך מחלקת האשפוז הפסיכיאטרית בבית החולים מעייני הישועה
משתף אברהם שפירא, אב לשמונה מבית שאן, במהפך שעברו חייו
לאחר שבועות קשים של שירות במחנה שורה. בשיחה גלויה הוא מתאר
את שני ניסיונות האובדנות, את הבחירה בחיים ואת ההחלטה לא
להסתיר דבר, שהפכה אותו לכתף תומכת למתמודדי נפש אחרים

יוסף ארנפלד // צילום: לירון מולדובן

”אני פצוע מלחמה”, גילה לאחרונה אברהם שפירא בפוסט שהתפוצץ ברשתות החברתיות. “את הפציעה שלי לא רואים. לא יורד לי דם. לא חסר איבר. פשוט בלב שלי פקע מיתר. לפציעה הזו יש שם, תסמינים, תרופות, ואפילו מחלקה בבית חולים. אלא שרוב האנשים לא כל כך מבינים אותה, ולפעמים גם מפחדים ממנה.” ואז חושף שפירא באומץ בפני עוקביו: “אז נפצעתי בלב. למחלה הזו קוראים דיכאון. התסמינים מרובים, ובעיקרם התכנסות פנימה ואצלי גם נטייה לאובדנות. מה זה אומר? שלפעמים כואב לי כל כך ועצוב, עד שאני רוצה לכבות את אור החיים ובלבד שהכאב ייפסק.”

”למחלקה קוראים פסיכיאטריה”, הוא מספר על המקום שבו הוא מאושפז, “מין שם מפחיד כזה שאף פעם לא קשור אלינו. אבל במחלקה הזו נמצאים חולים עם לב ונפש שבורים, ורופאים ואנשי צוות עם לבבות גדולים וחמים שעוזרים לרפא את השבר, לחבר בחזרה את המיתר שפקע, לתת אור וחיים, ונחת ושמוחה. וגם תרופות לפעמים, כשצריך לשכך את כאבי הלב והנפש.”

”אז אני פה”, הוא מסיים, “פצוע בהחלמה. בגוף שלם ולב שבור. עם אמונה גדולה ביכולת להבריא, ולחבר את השבר כך שתישמע שוב מנגינת הלב שלמה, נעימה ויפה. ואתם, שימו על ליבכם. הסתכלו לצדדים”, הוא פונה לקוראיו, “אולי גם לידכם יש מי שפצוע, שנקרע לו מיתר, אך הוא מתבייש או לא מכיר את שם המחלה. חבקו ועטפו אותו. הציעו נחמה. ספרו שיש תרופה. וכשצריך, גם מחלקה. ושיש אנשים טובים ומומחים שיודעים לרפא את השבר

ולא צריך להמשיך ולסבול.”

הגילוי הפומבי הזה נפל על חלק ניכר ממכריו של שפירא כרעם ביום בהיר. הוא בן 42, בנם הבכור של הרב יהושע והרבנית נעמי שפירא, גר בבית שאן, נשוי לסמדר, אב לשמונה וסב לנכדה. עובד ב'אמנה' בתור רכז פרויקטים של חברת הבת - 'בנייני בר אמנה', שבונה בעיקר ביהודה ושומרון. בחודשים האחרונים הוא עובר התמודדות אישית לא פשוטה, ומשהחליט לשתף זאת עם הציבור, ביקשנו לשוחח איתו ולפתוח באמצעותו צוהר לעולמם של לא מעט פצועי מלחמה שחווים התמודדות קצת אחרת, יותר שקופה ופחות מדוברת מזו של קטועי הגפיים והפצועים במחלקות השיקום.

הוא רהוט וקוהרנטי, מתאר כל פרט במה שעבר ועובר עליו בשנה האחרונה, רחוק מאוד מהתדמית שמודבקת לאנשים במצבו. זאת בדיוק הסיבה לכך שהוא ניאות להניח את ליבו על השולחן ולשתף את הקוראים.

הרגע שבו הלב נאטם

הכול התחיל ביום השלישי למלחמה. שפירא הגיע למחנה שורה כדי לקחת כמה דברים מהמחסן במפקדת הרבנות הצבאית, אך לא תיאר לעצמו שעניו יזופו מחזה שייחרת בכל נים מנימי נפשו. “אחרי שלקחתי מה שהייתי צריך מהמחסן, קפצתי להגיד שלום לכמה חברים טובים. כשהגעתי אליהם, הם היו באמצע

פריקת משאית של שוקו יטבתה. דרך הדלתות הפתוחות ראיתי שהיא הכילה הכול חוץ משוקו: 40-50 קדושים, חלקם בשקיות, חלקם עטופים במה שהיה. הם הורידו אותם ולקחו מהם טביעות אצבע. חלק מהעבודה נעשתה תחת כיפת השמיים. קלטתי שהם עובדים קשה, אבל חסר להם ציד. כך בעצם התחלתי לתת סיוע בצד הטכני למי שעבד על החללים. לא נגעת בחללים, ולא התקרבתי יותר משני מטר בשל היותי כהן, אבל לא צריך להתקרב יותר משני מטר כדי לראות את הכול".

שפירא מתנדב במד"א מגיל 16, ומשמש נהג אמבולנס כבר יותר מעשרים שנה. במהלך השנים הגיע לא פעם לזירות פיגוע קשות מאוד, כמו הרצח של בני משפחת פוגל באיתמר. "ראיתי הרבה מחזות קשים, אבל זה היה מחזה מסוג אחר", הוא מתאר. "זה ריח אחר. זה מחזה אחר לגמרי. היום אני מבין שבאותו רגע, כשפתחו את הדלתות של המשאית, נאטם לי הלב, מכיוון שאין לי יכולת לשאת את זה. אם אני נושא את זה אני מת במקום, הלב לא יכול לשאת את גודל הכאב. את זה שאני צריך לרוץ ולהביא אלונקות לחברים כדי שיורידו את החללים בקצב יותר נורמלי, או אפילו לפרוש בד יוטה כמו שצריך, כדי שסקרנים לא יוכלו להסתכל על מקום שבו מטפלים בחללים. או להזיז רכב, כי הוא פתאום מפריע. להזיז רכב נראה אירוע בקטנה. רכב של זק"א, בלי גופה בפנים, כי אני כהן, אבל הזוית אותו למקום שמגן מפני זה שאנשים אחרים יראו - אז ראיתי הכול", הוא מתאר ברעדה.

כמו כולם, במהלך שמחת תורה שמע גם הוא על המלחמה. מכיוון שהיה מסופח לרבנות בפיקוד המרכז באותה תקופה, התבקש להישאר בכוננות למקרה שתתפתח זירה נוספת באי"ש. "במוצאי שבת, כשהבינו שהולכים להתעסק עם הרבה חללים ושהצבא ייקח על זה אחריות, התקשר אליי אחראי הלוגיסטיקה של רבנות פיקוד המרכז ואמר לי: 'אני יורד למחנה שורה לטפל בחללים, קח אחריות על פיקוד המרכז, בהצלחה!'. הוא הסביר לי איפה המפתחות, ובה תמה החפיפה בינינו". בתום חודשיים מתחילת המלחמה, המפקד שלו, שהיה רב פיקוד המרכז, הפך להיות רמ"ט הרבנות הצבאית, ושפירא עזב את פיקוד המרכז ועבר להיות העוזר הצמוד שלו. "כך הפך שורה להיות בסיס האם שלי, עד סוף הפרק שלי במלחמה".

עד לפני שלושה חודשים שפירא היה בתפקוד מלא, "אפילו יותר מזה, כי עשיתי שתי משרות, גם במילואים וגם בעבודה, השתדלתי לתפקד ככל האפשר. הקפדתי לישון בבית, כי אני יודע שזה עוגן מאוד חשוב. זה אומר הרבה נסיעות, כי אני גר בבית שאן, מחנה שורה נמצא באזור רמלה והמשרדים של בנייני בר אמנה בירושלים. את הקו של ירושלים-רמלה-בית שאן עשיתי מדי יום בכל מיני וריאציות כאלה ואחרות, מנסה לג'נגל את הכול".

“אתה חייב טיפול עכשיו!”

ביום שישי, ב־8 בספטמבר 2024, החלו להופיע סימנים מדאיגים בהתנהגות שלו. "הייתה ברית לכן אחותי באש קודש, ולא התחשק לי לפגוש אף אחד", זאת למרות ששפירא הוא טיפוס חברתי בדרך כלל. "פשוט נעמדתי בצד והרגשתי שלא טוב לי, עצוב לי. כיבדו אותי בכיסא של אליהו בלי לתאם איתי מראש, ולא הייתי מפוקס. זה ממש לא אופייני לי. הגעתי הביתה וישנתי עד כניסת השבת.

“יש לי עוד חברים פגועים, שלא מוכנים להכיר בזה”. מחנה שורה

אברהם של לפני כן, ובפנים אני ילד בן שלוש שעומד ליד הקופה בסופר, רוצה את הממתק שנמצא לו מול העיניים, ולא נותנים לו אותו. הוא צועק, משתולל ויעשה הכול כדי לקבל אותו. הפער הזה בין הפנים לחוץ הוא בלתי ניתן להסברה".

הניסיון האובדני הראשון היה בערב שבת חול המועד סוכות, חודש וחצי אחרי תחילת הדיכאון. "לקחתי כדורים עם אלכוהול - עשיתי תערובת מעניינת, כזאת שאי אפשר למות ממנה. זה נשמע אולי מצחיק, אבל באופן פנימי ידעתי שאני לא אמות מזה. זאת הייתה זעקה לעזרה שבעצם אומרת: לא שומרים עליי מספיק", הוא מחדד את הקונפליקט.

הניסיון השני הגיע שבועיים אחר כך. "הפעם השנייה הייתה כשברחתי מהבית. הודעתי שאני הולך לבד, במטרה שיעצרו אותי. נורא קשה לעצור בן אדם שעד לפני רגע היה עצמאי ומתפקד. כיביתי את הטלפון כדי שלא יוכלו לאכן אותי, והלכתי לי למפלים הלבנים, 20 דקות הליכה מהבית, במחשבה של ילד קטן: אני הולך, יחפשו אותי, אשתי תדאג - אני עוד רגע חוזר. בלי הבנה שאם אשתי תדאג המשמעות היא משטרה, חברים וצוותי חיפוש. בשלב כלשהו פתחתי את הטלפון וראיתי הודעה מהפסיכולוגית שלי: אברהם, זה לא מצחיק. תתקשר עכשיו לסמדר, תודיע איפה אתה, תחזור הביתה. זה היה כשהייתי כבר עם הרגליים בתוך המים במעיין, והילד הקטן קצת בא על סיפוקו - אז המוח קצת חזר. סמדר הגיעה לקחת אותי, המשטרה הגיעה. סוף סוף לקחו לי את האקדח, כי נורא פחדתי ממנו".

בסיום האירוע חווה שפירא אנקדוטה מיוחדת, שהחזירה לו מעט אור לעיניים. "בסוף גביית העדות מאשתי, היא אמרה לשוטרים: 'תודה רבה'. לאחר מכן, גם אני ניגשתי לשוטרים ואמרתי להם: 'תודה רבה שחיפשתם אותי ושמרתם עליי'. השוטר הבכיר הרים אליי את המבט ואמר לי: 'תודה רבה לך. אתה מסרת את הנפש בשבילנו, אנחנו פה לכל מה שאתה צריך. זה הטלפון שלי - אתה מוזמן להתקשר'. מדהים לראות שאלה שוטרך ישראל".

“לא להשקיע גרם בהסתרה”

מתוך ההבנה שהבית לא מצליח לשמור עליו, נעשו כמה ניסיונות לעשות זאת בדרכים נוספות שלא צלחו, עד שהגיעו מים עד נפש ושפירא החליט להתאשפז. בעקבות חוק האזוריות באשפוז הפסיכיאטרי, נסע שפירא לבית החולים העמק בעפולה, הסמוך למקום מגוריו. "הפסיכיאטר

“בהתחלה הרגשתי ריק אחד גדול. כלומר, אתה פשוט לא רוצה כלום ושום דבר. אין שום כוח חיים בכלום. מצידי לא לאכול שנתיים, רק אם מכריחים אותי. הייתי חלש מאוד בימים האלה. הליכה לבית הכנסת, שהייתה לוקחת לי חמש או שש דקות, לקחה לי 25 דקות. לא הצלחתי ללכת מהר יותר. זה פשוט לא עבד”

שפשוט רוצים לכבות את הכאב, גם אם זה במחיר של לכבות את הכול", הוא משתף ברגעים הקשים. "באותו זמן החלפנו פסיכיאטר - מפסיכיאטרית שרק סיממה אותי ונתנה לי תרופות שעשו אותי זומבי וישנוני כל היום, עברתי לפסיכיאטר שהוא נס והצלה, שאמר לי: בעזרת ה' אתה תצא מזה. אתה תצא מזה גם בלי תרופות, אתה תבריא, ואני איתך פה. אבל לאט לאט האובדנות הרימה ראש. ככל שהכאב יצא יותר, האובדנות הרימה יותר את ראשה, עד שהגעתי לשני ניסיונות אובדניים".

שפירא מציין כי לכל אורך הדרך, העובדה שהיה מודע למצבו הנפשי סייעה לו למנוע ניסיונות שכאלה עוד קודם לכן. "כבר ביום הראשון שמתי את האקדח שלי בכספת ונתתי לסמדר אשתי את המפתח. עם הזמן, כשעלו מחשבות אובדניות, פירקתי אותו לחלקים, ואת הקנה היא שמה בבית של מישוהו אחר. בשלב מסוים הפסיכולוגית נתנה הוראה להחביא ממני את כל התרופות שבבית. זה אומר שכל יום מוציאים מהמחבוא את התרופות שאני צריך לקבל, נותנים לי ומחזירים. הבית היה מטורלל מזה ואשתי שמרה עליי. אחד האתגרים היותר גדולים בכלל, ועוד יותר לוגיות, זה לשמור על אדם אובדני, ועוד יותר קשה עם אדם שהיה מתפקד קודם. כי אתה מדבר עם מישוהו שהחזון שלו עובד, והפנים שלו לא. בחוץ אני נראה אותו

בהעמק אמר לי: אתה לא מתאים למחלקה סגורה, וגם אין לנו פה. למחלקה הפתוחה אני יכול להזמין אותך עוד בערך עשרה ימים. כשתהיתי מה אני עושה בעשרת הימים האלה, הוא השיב: הדבר היחיד שאני יכול לתת לך זה מחלקה סגורה בשער מנשה, את זה אפשר לקבל מיד, אבל אתה צריך להגיד שזה בהסכמה. מכיוון שהביתנה לא יכולתי לחזור, הלכתי לשער מנשה בהסכמה. מחלקה סגורה זה מקום לא נעים. גם שער מנשה עצמו הוא מקום לא נעים. הוא מקום יפהפה מבחוץ, אבל אלו בניינים משנות השישים. בושה וחרפה למדינת ישראל שהיא מקיימת טיפולים כל כך רגישים, באנשים כל כך רגישים, בצורה הזאת."

"בשלישי בבוקר הבנתי שאני חייב לצאת משם בהקדם האפשרי. בדקתי כמה אפשרויות, ומכיוון שחיפשתי מסגרת דתית, המסגרת המתאימה הייתה בית החולים מעייני הישועה בבני ברק. ביום חמישי, 14 באוקטובר 2024, הועברתי למעייני הישועה. זה עולם אחר לגמרי. מבחינת התנאים, זה כמעט בית מלון. גם מבחינת התנאים הטכניים, הצוות, הנעימות, האוכל, התפילות. ראש המחלקה אמר לי דבר מעניין: אתה לא מתאים למחלקה פתוחה משתי סיבות, אבל בגלל ששתי הסיבות האלה קורות ביחד, אז אתה מתאים. אתה לא מתאים למחלקה פתוחה כי אתה אובדני, ואין לנו פה יכולת לשמור על אובדניים. אתה לא מתאים למחלקה פתוחה כי אתה מאוד מודע לעצמך ואתה מאוד בריא. בצירוף של שני אלה - כשאתה אובדני בריא, זה אומר שיש בינינו הסכם, שכל פעם שיש לך קושי אתה בא ואתה אומר אותה, ואנחנו ניתן לך טיפול תרופתי. אם זה מוסכם, אני מוכן לקבל אותך."

למרות ששפירא מתאר את המקום כבית מלון, החוויות הנפשיות שהמשך לעבור באותם ימים לא היו פשוטות כלל. "בשבת הראשונה ישבתי בחדר האוכל ומיררתי בבכי קרוב לחצי שעה. כל מי שהלך בחלל הציבורי ראה אותי. אף אחד שם לא מחבק, לא מגיח יד, כי אסור, ובמידה רבה של צדק, כי אי אפשר לדעת אילו טראומות עבר מי שליך, והאם הוא נפגע מינית וכדומה. פשוט מיררתי בבכי, עד שנתנו לי כדור הרגעה. כשהכדור השפיע - המתח ירד ואיתו גם הבכי נרגע. שם אני מעביר את החודש האחרון. הצוות שם מצליח לראות את הבן אדם שמאחורי המחלה. הם עובדים ברחמים גדולים, בחסד גדול, בחן, בנעימות, גם עם אנשים

שמתפרצים עליהם וצועקים".

שפירא קובל על המוסכמה החברתית שמסתירה את האשפוז הפסיכיאטרי. "ישבו איתי אנשים שהמשפחה הקרובה שלהם לא יודעת איפה הם, הם משקיעים רבות בהסתרה. זה כזה אבסורד, במקום להשקיע בלהיות בריא - משקיעים בלהיות חולה יותר", הוא אומר. הוא, לעומת זאת, החליט לא להסתיר לרגע. "באותו יום שהפסיכולוגית אבחנה אותי עם דיכאון, שיתפנו את הילדות בבית: אבא חולה בדיכאון. כולם יודעים שיש לי דיכאון. אנחנו לא משקיעים בהסתרה גרם אחד של כוח. במחלות נפשיות צריך כל כך הרבה כוחות נפש כדי להתמודד עם המחלה, שלהשקיע גרם אחד בלהסתיר אותה זה פשוט גרם נוסף שלא ירפא. לא רק שהוא לא מרפא, הוא גם מזיק. אז אתה משקיע גרם וחוטף פעמיים".

היותר נורמלי מכולם

בשלב מסוים הרגיש שפירא צורך לשתף גם את חבריו במה שעובר עליו. הפוסט הראשון שהעלה לרשתות החברתיות נעשה ויראלי וזכה לעשרות שיתופים. "השיתוף הגיע בשלבים. כבר כמה שנים שאני כותב לעצמי. סביב יום הולדת ארבעים, לפני שנתיים, ביקשו ממני אחיות שלי ודודה שלי לקרוא מה שאני כותב. צירפתי אותן לקבוצה שבה אני כותב לעצמי. עם הזמן צירפתי עוד כעשרים אנשים שביקשו. ראיתי שזה כלי חזק בשביל להבין מה עובר עליי. בשלב כלשהו שיתפתי את הפסיכולוגית שלי במה שאני כותב, והיא אמרה לי: העולם צריך לשמוע את זה. בשלב הראשון הצעתי לעוד אנשים להצטרף לקבוצה, בשלב השני התחלתי לפרסם בפייסבוק. זה התפוצץ ברמה שלא תיארתי לעצמי. הפעם הראשונה שיכולתי לכתוב בצורה מסודרת על זה שאני באשפוז הייתה כשהגעתי למעייני הישועה. בעיקר כתבתי שגם אני פצוע מלחמה, עד כמה זה מחלה, יש לה שם, יש מקצוע שמטפל בה, יש לה תרופות, ויש מה לעשות איתה".

מה שאתה רואה במחנה שורה, ראו גם אחרים. יצא לך להכיר עוד אנשים במצב שלך, פצועי נפש מהמלחמה?

"יש לי חברים שהם פגועים, אבל לא מוכנים להכיר בזה. הם עם דיכאון, ולא מוכנים להודות בזה ולטפל בעצמם. ניסיתי לשכנע אחד מהם להכיר בזה

"זאת בועה שצריך לפוצץ. בסביבות הקהילה שלנו, גילינו פתאום עוד כמה שהם עם דיכאון ולא ידעו איך לטפל בעצמם. הורה של ילדה עם דיכאון שאומר: אני לא יודע איך לגשת אליה. פתאום יש להם אוזן קשבת. למה? כי אנחנו אומרים לכולם על השולחן: אברהם עם דיכאון. פתאום חבר אומר: אגלה לך בסוד, גם אני עם דיכאון. פתאום אתה רואה שיש את זה. אני נגד השקט הזה"

שהוא חולה, ולא הלך לי. הוא אמר לי: אני בריא. אמרתי לו: אני יודע איך זה נראה. אני רואה אותך, אני יודע שאתה כזה. עד היום הוא לא מטופל. אחד אחר בדיכאון, גם לא כל כך מטפל בעצמו. לצערי, הוא בדרך לגירושין בעקבות הדיכאון. נורא קשה לעבוד עם אדם דיכאוני. זה מתיש ברמות ומצריך כוחות נפש אדירים. שאפו לאשתי על כל הזמן הזה שהיא החזיקה אותי בבית", הוא מחמיא לה, "מעבר לכל מה שאתה עובד, אתה עובד כל הזמן עוד 24/7, ועם מישהו שלא מכיר לך טובה, אלא כועס עליך כל הזמן, כי כל מה שלא תעשה אתה לא בסדר. כשהלכתי לבית החולים אמרתי לילדות: אני הולך כדי שיהיה לכם בית נורמלי. בלי אבא, אבל יציב". התגובות הרבות ששפירא מקבל מעידות שהוא לא לבד במערכה. "הרבה מהתגובות הן של אנשים שאומרים לי: יש לי חבר טוב עם דבר כזה. אני מסתכל להם בעיניים ואומר: אל תעבוד עליי, אתה עם התסמינים. הם לא ברמה קשה כמו שלי, הם ברמה הקלה של חוסר יכולת לקום מהמיטה ושל הקושי שחווים ושל הצער הפתאומי, והם פשוט לא מטפלים בעצמם".

איפה הגבול בין מישהו שנמצא על הסקאלה הנורמטיבית ובין מי שצריך טיפול?

"לב יודע מרת נפשו", הוא מצטט. "יחד עם זאת, יש נורמה. אם אתה בנורמה - לא קל לך, אבל אתה קם. אבל אם אתה לא קם חמישה ימים, ואז קם, ועוד פעם נופל לעוד שישה ימים - לך לשאול. במחלות האלה זה כמו סרטן: עדיף לגלות מוקדם. אם יש שאלה - אין שאלה! לך לפסיכולוג, לך לאיש טיפול. איש הטיפול המוסמך אמור לדעת לשאול את השאלות ולאבחן. בעיניי זו לא שאלה של נורמליות. אני היותר נורמלי מבין כולם, אני זה שהלב שלו נשבר", הוא אומר כשקולו נשנק. "הלב שלי לא יכול להכיל - אז הוא פשוט אטם את עצמו, ובסוף הוא התפרק".

"התדמית זה מחיר שמשלמים", הוא מסכים לחשש שאני מעלה בפניו. "זאת הבועה שצריך לפוצץ. בסביבות הקהילה שלנו גילינו פתאום עוד כמה שהם עם דיכאון ולא ידעו איך לטפל בעצמם. הורה של ילדה עם דיכאון שאומר: אני לא יודע איך לגשת אליה. פתאום יש להם אוזן קשבת. למה? כי אנחנו אומרים לכולם על השולחן: אברהם עם

דיכאון. פתאום חבר אומר: אגלה לך בסוד, גם אני עם דיכאון. חבר אחר שאומר: אשתי עם דיכאון כבר תשע שנים, כולל אשפוזים, כולל ניסיונות אובדניים, כולל הכול. פתאום אתה רואה שיש את זה. אני נגד השקט הזה".

משפחת שפירא בחרה בכיוון הפוך מהשקט המקובל, למען הריפוי: "כשהבנו שזו לא אפיוודה חולפת של שבועיים, הרמנו טלפון לכל מנהלי בתי הספר של הילדים שלנו ואמרנו להם: שימו לב, זה ילד לאבא עם דיכאון בבית. עובדים סוציאליים, מורים, מנהלי תכונים - תדעו, זה מה שקורה. תבינו מה קורה לילד. בסיטואציה אחרת, מורה לא מבינה למה בת בכיתה שלה פתאום פורצת בבכי. בבוקר היא שאלה את אבא שלה 'איך הולך?' ובהפסקה הקודמת קיבלה אס־אס־אס: היום לא טוב. אז היא בוכה וקשה לה. אם הם לא יודעים, הם לא יכולים לעזור לה. אבל אם הם יודעים, הם עוטפים אותה. לאשתי יש קבוצת ווטסאפ 'שומרים על הילדות', כדי שהיא תוכל להיות איתו, כדי שהיא תוכל להיות עם עצמה. השכנות מבינות ועושות את זה. למה? כי היא מוכנה להודות בזה. זה הפוך על הפוך. הריפוי הכי גדול למחלה הזאת זה לשים אותה על השולחן".

איפה בסוף אתה רואה את עצמך?

"אני הולך לצאת מזה, אין לי ספק היום. לא היה לי ספק מעולם", הוא מבטיח. "גם הפסיכולוגית שלי וגם הפסיכיאטר שלי טוענים שאני חייב לעשות עם זה משהו אחרי שאחלים, להיות שליח של הנושא. השיקום בפסיכיאטריה הוא דרך ארוכה וסיזיפית, ואני יודע שיהיו עוד נפילות בדרך, ויהיה צורך בהרבה כוחות בדרך. על המצב שלי אני אומר: ברוך ה' יום יום".

אם היית יודע מראש את ההשלכות, היית מוותר על המילואים?

"אין לאף אחד יכולת לדעת מתי ועל מה זה יתפרץ. יכול מאוד להיות שזה היה עובר. יכול להיות שהייתי מוצא משהו שהיה מפרק את זה בנפש, וזה היה עובר בלי כלום. לו הייתי יודע שאני אקח את זה כל כך קשה, הייתי מטפל בעצמי אחרת".

מכשיר שמיעה לחברה חירשת

את המוטיבציה לפרסם את מצבו הרפואי קיבל שפירא כבר לפני כעשור, כשהיה אחד מהראשונים במגזר לתרום כליה. "אבא שלי אמר לי בזמנו: אם תתרום כליה, תוכל לתרום מקסימום אחת. אם תספר את הסיפור, יהיו יותר מעשרים. אני יודע שיש בוודאי יותר מעשרים".

"אני חושב שיש לי את היכולת והמחויבות להיות מכשיר שמיעה לחברה חירשת", הוא מגדיר את השליחות בעיניו, "יש פה שני צדדים בחברה החירשת. יש את הצד החולה, וגם את הצד הבריא שליך החולה. אתה רואה מישהו מהחברים שליך עם סימנים - תעזור לו. לפני חצי שנה, אחד הקבלנים שעובדים איתי חזר מעזה. באמצע היום שמתי לב שהוא לא משהו, ראיתי אצלו התפרצות שלא הייתה נראית לי. באותו יום הלכתי לבוס שלו ואמרתי לו: העובד שלך חייב טיפול. הוא אכן קיבל טיפול, וזה עזר לו.

"תפתחו את העיניים, תפתחו את הלב. מי שחושש - שילך לבדוק את עצמו. אתה חושב על מישהו אחר? לך לעזור, לך לתת יד, לך להגיד לאנשים: מותר להיות חולה. זאת מחלה, יש לה שם, יש לה תרופות טובות שעובדות וזה יכול לעבור".

צילום: העל לדרמן

"החלטנו לשים הכל על השולחן, זה הריפוי הכי גדול". אברהם וסמדר שפירא

צילום: לירון מולדובן

התחלה// נולד בירושלים, ובגיל שבע עבר עם משפחתו להתגורר בשכונת נווה שאנן בחיפה. "הייתה בשכונה אווירה מיוחדת. היינו שייכים לקהילה בשם 'הצדיקים', שאבי היה בין מקימיה. המניין היה מתחיל בשעה מוקדמת, בלי דיבורים בשעת התפילה". הוא הבכור, אחריו שתי אחיות.

אבא// אברהם יצחק רענן ז"ל. למד בשיבת פוניבז' ועמד בידידות גדולה עם הרב שך זצ"ל. "שם המשפחה המקורי היה ריינר. סבא שלי, שהיה מניצולי רכבת קסטנר, החליט לעברת. בתור ילד, אבי היה השמש של רבי יואליש מסאטמר זצ"ל. לפרנסתו היה עובד ממשלה. לאחר מכן היה מפקח אזור הצפון באגודה להתנדבות".

אמא// מרים, למדה בסמינר בית יעקב גייטסהד באנגליה. שנים רבות עבדה בחינוך והייתה אחת מראשונות המורות בתחום החינוך המיוחד.

ספסל הלימודים// בכיתה א' למד בבית ספר ממלכתי דתי בקריית מוצקין, בהמשך עבר לבית הספר ממלכתי דתי רמב"ם בשכונת נווה שאנן. את שנות התיכון למד במדרשיית נעם בפרדס חנה. "לימדו אותי שם דמויות מלאות הוד, אך על כולם עלה המורה למתמטיקה, הרב אליהו בן פינחס. הוא היה הדמות שלי. יראת השמיים שלו הייתה כל כך בולטת, שהוא עשה עליי רושם עז. כשהוא היה נכנס לכיתה, מה שהיה הכי חשוב לו זה האם בירכו ברכת המזון. אם לא בירכו, הוא היה מזדעזע. הוא היה נשבר מזה".

מעלין בקודש// עם סיום לימודי התיכון, עבר ללמוד בשיבת הנגב בנתיבות. "כל צוות המדרשייה היה חרדי באותם ימים, כך שלא היה מדובר במעבר חד. גם הרקע שלי מהבית התאים. שם חוויתי את הפעם הראשונה שבה ישבתי ללמוד מתוך בחירה. מאוד התחברתי לבית המדרש ולצוות". אחרי ארבע שנים המשיך לישיבת בריסק בשכונת גאולה הירושלמית. "שם למדתי עד החתונה, שנה וחצי לאחר מכן".

החצי השני// שלהבת, עוסקת בחינוך. אחרי החתונה, הזוג הצעיר קבע את משכנו בבני ברק. "במשך שש שנים למדתי כאברך בכולל של רבי יחיאל מיכל פיינשטיין".

מעבר לים// בעיצומם של הלימודים בכולל הגיעה הצעה לצאת לשליחות חינוכית בלוס אנג'לס, ארצות הברית. "אשתי גדלה בשיקגו ועלתה ארצה, כך שהיה לה את הרקע הנדרש. הציעו לה להקים בית ספר יהודי בלוס אנג'לס. עסקתי שם בחינוך, לימדתי בבתי הספר המקומיים. היו לי עשרות חברות עם אנשים מבוגרים שרצו ללמוד את הפרק הראשון שלהם בבית המדרש. בנוסף לכך עשיתי עסקים. גרנו בארצות הברית במשך חמש שנים, עד שבית הספר התבסס. יש שם קהילה יהודית תורנית מאוד מיוחדת".

על מדים// בתום השליחות בלוס אנג'לס, חזר ארצה והחליט להתגייס לצה"ל במסגרת מסלול שלב ב'. הוא שירת במשך חצי שנה, ובמהלכה העביר הרצאות בנושאי יהדות בבסיסי צה"ל.

אחד ועוד אחד// באחד הימים שלאחר השחרור מצה"ל, נכנס לחנות טבע ברחובות. לפניו עמד בתור אגרונום, בחור צעיר מהפקולטה לחקלאות. "כשסיים לשלם, הוא אסף במהירות את הקניות ופנה לצאת. המוכרת הופתעה מהלחץ שלו, ושאלה אותו מה קרה. 'אגיד לך את האמת: את הארנק שלי אני לא משאיר ליד חרדי', הוא ענה. התשובה שלו ועזעה אותי. במשך השנים בארצות הברית נחשפתי לעולם

הרב שלמה רענן

62

נשוי לשלהבת, אב לחמישה וסב לשמונה

תושב רחובות

יושב ראש ומייסד ארגון 'איילת השחר'

ולשבור את המחיצות. הגענו למאות קהילות שבהן התפללנו ביום כיפור, סוכות ושמחת תורה. בשנים הראשונות עשינו בקיבוצים גם סדרים ציבוריים בפסח, קריאת מגילה בפורים, וכך נוצר קשר עם הרבה מאוד קהילות שביקשו להמשיך את האווירה הזאת לכל השנה כולה".

דור לדור// במשך השנים נוצר קשר עם קרוב ל-200 קהילות. "לבקשת אנשים בקהילות, שלחנו משפחות לגור במקומות הללו, כמו למשל קיבוץ בית קשת, ראש הנקרה, אילון, מצובה ואחרים. המשפחות השתדלו להשתלב בתוך הקהילות, למדו בבית המדרש במהלך היום, ובערבים הסתובבו בין חברי הקהילה כדי לשוחח וללמוד איתם. באחד הקיבוצים בצפון שבהם התחלנו לפעול, ניגש אליי אחד מוותיקי הקיבוץ והודיע לי חגיגתי: 'כאן לא היה בית כנסת, וגם לא יהיה בית כנסת. על גופתי!' אחרי ארבע שנים נפגשנו בבר המצווה של הנכד שלו. הוא ניגש אליי מחייך כולו: 'אני פה לא בגללך, רק בגלל הנכד שלי'".

חבר טלפוני// "אחרי שראיתי את הצימאון והביקוש הגדול, כדי שנוכל לתת מענה לכל מי שרוצה ללמוד תורה, פנינו אל הציבור במטרה להתגייס לפרויקט חברותא. היום יש אלפי חברותות שמתקיימות מדי שבוע. יש לנו אברכים ממאה שערים שלומדים בחברותא עם תושבים מקיבוץ עירון. הם לומדים יחד כבר חמש שנים בטלפון בלי להיפגש, אבל כבר מהשנה השנייה הם

קצת שונה. לקח לי זמן להבין שהקטבים בחברה הישראלית נוצרים מחוסר תקשורת. כך עלה הרעיון להקים ארגון שיעסוק בחיבורים".

משתלבים// בנסיעות בין בני ברק לרחובות, שעברו דרך נס ציונה, הבחין שזאת עיר ללא מאפיינים דתיים, מה שהפך אותה למקום שבו תיערך הפעילות הראשונה. "בתוך כמה חודשים הקמתי גרעין תורני של משפחות שלומדות ומלמדות בעיר, ובמרכזו בית מדרש. השתלבנו בבתי הספר, במשמר האזרחי ובמערכות עירוניות נוספות. מי שעזר לנו באותם ימים ראשונים היה שי טובל ז"ל, מנכ"ל קרן קהילות". כך בעצם הוקם ארגון 'איילת השחר'.

מתרחבים// אחרי כשנתיים התרחבה הפעילות לערים נוספות והוקמו גרעינים תורניים ברמלה, מערב ראשון לציון, שדרות, קריית טבעון, מודיעין ושלומי. "בשלבם הראשונים כל המשפחות היו חרדיות. ברמלה בנינו את בית המדרש בתוך בית הספר הממלכתי דתי כדי לחזק אותו. בהמשך הגיעו אליי פניות מיישובים מסביב שביקשו גם הם ליהנות ממתכונת דומה".

שוברים את המחיצות// כשהתחיל לבדוק את האפשרויות לעומק, גילה שיש מאות קהילות שאין בהן בתי כנסת או תפילות בחגים, בעיקר בקיבוצים, והם מנותקים לגמרי מהחברה הדתית ובוודאי החרדית. "בשלב הראשון הצענו את השירות שלנו לתפילות יום כיפור, כדי להכיר

מספרים בגאווה: 'החבר הכי טוב שלי גר ב...'"

אתגר קהילתי// עם הזמן, החל לקבל פניות לסייע בבניית בתי כנסת בקיבוצים ובמושבים חילוניים. נכון להיום, בעזרתו הוקמו יותר מ-80 בתי כנסת. "אנחנו לא יוזמים, אלא קשובים לבקשות של הקהילות. על השולחן שלנו נערמות בקשות רבות ממקומות שבהם לא היה בית כנסת קודם לכן, כשמדובר על בניית בית הכנסת הראשון והיחיד. אנחנו גם מלווים את הקהילה בתהליך של קבלת ההחלטות. הבנייה זה החלק הקל. ההבשלה של ההחלטה לבנות - זה האתגר. אנחנו בונים בבת אחת בחמישה מקומות. בשבוע שעבר חנכנו בית כנסת בקיבוץ מרום גולן".

חיוזוק// מאז פרוץ מלחמת חרבות ברזל הוא מלווה באופן אישי לא מעט משפחות חטופים. "אנחנו מקיימים עשרות פעילויות בחודש למען החטופים. יש לנו אוהל בכיכר החטופים, שבו אנחנו מפעילים מדי ערב בית מדרש כבר יותר משנה. יש שם כל הזמן אירועים של חיוזוק, ימי הולדת למשפחות החטופים. מבחינתנו כל אירוע הוא חיוזוק רוחני".

למען המפונים// מתוך הקשר העמוק להתיישבות בצפון ובעוטף עזה, השיק לאחרונה מיום מיוחד שמגייס אדריכליות ומעצבי פנים שהתנדבו לסייע בחינם לכל מי שביתו נפגע במלחמה. "יש לנו גרעין בשלומי, סייענו בבניית בתי הכנסת בקיבוץ בארי, קיבוץ סופה, כרם שלום

נועל'ה בשרון

כשאוכל ואהבה נפגשים עם הציונות הדתית

נועל'ה מתחם האירועים של הציונות הדתית

ארועים עד 800 איש

ביחד נשמח. ביחד ננצח!

חודש טוב ומבורך
שנמשיך לחגוג בזכותכם באוירה משפחתית,
להפיץ רק שמחות
ולהקים בתים כשרים בישראל

1000 חוות דעת לא טועות

משעול גיל 1 כפר סבא
להזמנות: יורם 054-7009111

חפשו בפייסבוק נועל'ה אירועי בוטיק בשרון
Noale-events.co.il

יוסף ארנפלד

yosefpr@gmail.com

במגרש הביתי

סדר היום מתחיל בשעה שש וחצי בבוקר. "תפילת שחרית, לאחר מכן הרבה פעמים יוצא להליכה. רוב היום מתחלק בין שלל המיזמים: פגישות, ביקורים בקהילות, פיתוח פרויקטים ועוד. במהלך היום אני מראיין הרבה מאוד אנשים שרוצים להיות חלק מ'איילת השחר'. בשעות הערב לומד בבית המדרש בכיכר החטופים."

"השבת שלי מוקדשת ללימוד 'מושך חוכמה'."

מוזיקה קלאסית. "שומע בעיקר שוברט וברהמס, באמצעות רדיו קול המוזיקה."

הרב שמחה הכהן קוק זצ"ל. "כל כולו היה נתון לכלל ישראל, מתוך קדושה ועבודת מידות מאוד מיוחדת."

"לסיים את המנחת חינוך."

"שום דבר לא מפחיד אותי."

"אלמד מסכת תמורה."

ושדי אברהם. אני בקשר קבוע איתם ושמעתי את החששות שלהם מהחזרה הביתה. הם אנשים חסרי בית, חלק גדול מהם איבדו את הפרנסה. החלטנו לעזור להם ולהקל את החזרה. אספנו מאות אדריכלים ומעצבי פנים שילוו אותם ויעזרו להם לקבל את ההחלטה. אנחנו מציעים את השירות לכל משפחה שרוצה לחזור הביתה וצריכה לשקם או לשפץ. השלב הבא שלנו זה פנייה לספקים."

שליחות תמידית // 'איילת השחר' מקיים עשרות פעילויות של חיבור בכל רחבי הארץ, כמו תיאטרון משותף לחרדיות וחילוניות, פרויקט 'גשר המחנכים' שעניינו ליצור שיח בין צוותי הוראה חרדיים וחילוניים, וכן מרחיב את פרויקט הגרעינים התורניים ופרויקט החברותות גם לקהילות יהודיות בתפוצות. "יש כבר משפחות שלנו שמתגוררות בברלין ובלונדון. לאחרונה הגיע אליי זוג שביקש לעשות שליחות בקהילה יהודית באירופה. הבעל אמר לי: 'קשה לי לשבת ללמוד בכולל, אבל כשאני אלמד אנשים - יהיה לי סיפוק'. אחרי שנה הוא חזר אליי: 'אני לא יכול לעזוב את הגמרא. אני נשאר בבית המדרש'. הוא עזב את התפקיד, המשיך ללמוד והפך לאחד מתלמידי החכמים הגדולים של הקהילה."

הנחת // חמישה ילדים. רות (36), יצחק (33), איתמר (31), מיכאל (28) ואהרן (25).

אם זה לא היה המסלול // "כנראה הייתי יום".

חנה קטון
chanakatan@gmail.com

עזתים, על גרינלנד כבר שמעתם?

ליישב בו את כל ערביי עזה ועוד יישאר מקום. למה לא בעצם? נכון שמוסלמי ג'יהדיסט יהיה מוכן למות עם כל משפחתו ולא לזוז מהמזרח התיכון, אבל לא כולם כאלה. כבר היום קיימת הגירה שקטה של רבבות ערבים מיהודה ושומרון וגם מתוך ישראל הקטנה, בעיקר נוצרים שמספרם הולך ופוחת במזרח התיכון בכלל ובארץ בפרט, אך גם צעירים משכילים רבים שרוצים לחיות חיים נורמליים ועוברים לארצות אירופה, קנדה, אוסטרליה ועוד. אם המדינה או קק"ל ירכשו את האיים הללו, יקימו בהם תשתית בסיסית ויציעו אותם להגירה - ייתכן, לדעתו של קינג, שמצאנו קצה חוט כדי לעשות באמת מזרח תיכון חדש.

הערבים שמתחילים להתרבות בארצות המערב מגבירים בהן את האנטישמיות באופן ניכר. ראינו מה קרה לפני זמן לא רב בעקבות משחק הכדורגל באמסטרדם. זהו תהליך שאי אפשר לעצור אותו, ואף אחד לא יודע איך תיראה אירופה בדור הבא. ליהודים יש פתרון פשוט: עלייה. פשוט עלייה לארץ, בתנאים הרבה יותר טובים ונוחים יחסית לעולים בדורות הקודמים ובשנים עברו. אבל חשוב שהעלייה הזאת תתקיים במקביל להגירה ערבית מרצון מהארץ. מין כיסאות מוזיקליים כאלה, החלפת אוכלוסין טבעית.

כשהרילוקיישן פוגש אנטישמיות. ועדיין יש בישראל יהודים שמאיימים ברילוקיישן, מילה מכובסת לירידה מהארץ. כזאת היא קבוצת הרופאים שהתבטאו כך בתקופת הדיונים על הרפורמה המשפטית, ויש שעדיין מאיימים. אולי כדאי שידעו שלא מחכה להם שם גן של שושנים (וגם הרפורמה לא הולכת להיעלם). לא מזמן דווח ש-40 אחוזים מאנשי הרפואה היהודים בארצות הברית חוו אנטישמיות בסביבת העבודה המקצועית או האקדמית שלהם בתקופה האחרונה. סקר שפורסם בכתב עת רפואי מכובד בדק 700 אנשי רפואה יהודים מ-30 מדינות בארצות הברית, ורבים מהם סיפרו על תקריות אנטישמיות או לפחות על אווירה אנטישמית שבה נתקלו במהלך עבודתם. יש שדיווחו כי היו קורבנות לחרם מצד עמיתיהם לעבודה או ללימודים, חלקם סיפרו כי ספגו הערות פוגעניות אפילו ממטופלים שהצדיקו את טבח שמחת תורה, ויש שסיפרו שהיו עדים לזלזול מאנשי רפואה לא יהודים כלפי מטופלים יהודים. מה הם עושים שם? אפילו מחכים להם כאן. הארץ רחבה, ועתידה להתרחב עוד.

זה נכון שבין חדרה לגדרה, וגם במקומות רבים נוספים בארץ, מחירי הדירות בשמיים. יש לכך סיבות אובייקטיביות, כולל המלחמה והבעיה בהעסקת ערבים בבנייה. חלק ניכר מהבעיה הוא מחסור של היצע קרקעות זמין במקומות ביקוש. יש לכך שני פתרונות: שיפור משמעותי בזמינות ובמחיר התחבורה הציבורית והפרטית בארץ, כולל רכבות וגשרים וכבישי אגרה, וגם מוניות מעופפות של רכבת ישראל (כך הראה לי בני המהנדס), והרחבת היצע הקרקעות במרכז הארץ. כאן המבט צריך להיות מופנה בעיקר להפשרת קרקעות ביהודה ושומרון ובנימין, וגם בעזה, כפי שאומרת דניאלה וייס: "ככה זה עובד בכל העולם, ככה היה ברוסיה, בסין ובטיוואן, ועכשיו גם בטורקיה ובסוריה". מדינת ישראל יכולה וצריכה לחזור ולהתיישב בחבל עזה, וכמובן להרחיב את ההתיישבות והבנייה בכל חלקי יהודה ובנימין והשומרון, ויהיה מקום לכל יהודי חו"ל שעדיין מתעכבים. שא נס לקבץ גלויותינו. ●

איור: עדי דוד

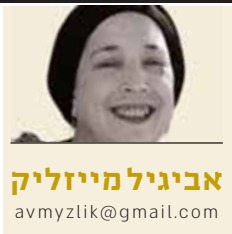
אפשר בסכומים "הגיוניים" לקנות איים קטנים במרחבי האוקיינוסים בעולם, שיכולים להכיל כל אחד עשרות אלפי בני אדם. מדובר באיים ששייכים לאנשים פרטיים, והם מוצעים למכירה. באיים הללו יוכלו התושבים להקים כמה מסגדים שהם רוצים, ולתת למזאון בכל מסגד לקרוא בכל שעות היממה ללא הפרעה

אי לבן עם שם ירוק. עכשיו, כשהחורף מתחיל להיות מורגש קצת יותר, זה הזמן להפנות את המבט לצפון-מערב, למשל לגרינלנד. פירוש השם גרינלנד הוא "ארץ ירוקה", קצת בלשון סג' נהור כי כמעט הכול שם לבן. מדובר באי ענק, הגדול ביותר בעולם, בגודל של בערך פי מאה משטח מדינת ישראל. רובו הגדול מכוסה בקרח, ומדובר בעצם בקבוצה של איים המכוסים בקרח. בגרינלנד חיים רק כמה עשרות אלפי תושבים, רובם ילידים שאבות אבותיהם חיו במקום מאות רבות של שנים. הפרנסה העיקרית של תושבי האזור היא דיג בחופים המערביים-דרומיים, החלק החם יחסית של האי הקר הזה. בחודשים של הקיץ יש גם תיירים באי, אבל לא בכמות מספיקה כדי להפוך את ענף התיירות לרווחי באמת. במאות השנים האחרונות האי הזה שייך למדינת דנמרק.

כבר שנים רבות ארצות הברית שמה עין על האי הענקי הזה, שנמצא באמצע הדרך בינה ובין רוסיה. בדורות האחרונים ניסו מנהיגי ארצות הברית כמה פעמים לקנות מדנמרק ומממשלת האוטונומיה של גרינלנד את האי או את חלקו, כמו שאמריקה קנתה לפני כמאה וחמישים שנה את אלסקה מהרוסים תמורת כמה מיליוני דולרים (זיל הזול!), אך הם סירבו. בתקופת נשיאותו הראשונה ניסה הנשיא טראמפ שוב לרכוש את האי, ויש הנוקבים אפילו במחיר שהציע תמורתו - מיליארד דולר, אבל הניסיון לא הצליח. עכשיו הוא התחיל לדבר על זה מחדש, ונראה מה יהיו חלומותיו.

עובדה מעניינת היא שאחוז ההתאבדויות באי הוא הגבוה ביותר בעולם: כמה עשרות תושבים בכל שנה, בממוצע שישה תושבים לכל 10,000 איש. לצורך השוואה, במדינת ישראל מדובר על עשירית מזה, בערך שישה ל-100 אלף נפש. גם זה מספר לא קטן, מדובר בכמה מאות מתאבדים בשנה, אבל בכל זאת מספר המתאבדים בגרינלנד השקטה נראה מוגזם. נראה שהשקט והחושך והקור לא עושים יותר מדי טוב למצב הרוח.

אוגנדה של הפלשתינים. אבל קניית איים של ארצות אחרות לכל מיני צרכים לאומיים אינה רק פטנט אמריקאי. לאחרונה הציע סגן ראש עיריית ירושלים להנהלת קק"ל לרכוש איים פרטיים בעולם המוצעים למכירה, ומתברר שיש הרבה כאלה, גדולים וקטנים, ולבנות בהם תשתית להגירה מרצון לערביי יהודה ושומרון ועזה, ולא רק להם. "הגיע הזמן שנדבר על אלטרנטיבה לחלוקת הארץ או לקיום מיעוט גדול ועוין בתוכנו", אמר סגן ראש עיריית ירושלים, אריה קינג. לדעתו אפשר בסכומים "הגיוניים" לקנות במרחבי האוקיינוסים בעולם איים קטנים, שיכולים להכיל כל אחד עשרות אלפי בני אדם. מדובר באיים ששייכים לאנשים פרטיים, והם מוצעים למכירה. יש איים באזורים חמים ויש באזורים קרים. יש גם שרשרות איים שתושביהם, אם ירצו, יוכלו לתפקד כיחידה מדינית אחת. באיים הללו יוכלו התושבים להקים כמה מסגדים שהם רוצים, ולתת למזאון בכל מסגד לקרוא בכל שעות היממה ללא הפרעה. באיים הללו אפשר להיות בעלי בתי מלון ולזכות בביטחון כלכלי. המהגרים יוכלו להפוך לדייגים ולזכות לפרנסה טובה. כך למשל האי רנגאי שליד תאילנד מוצע למכירה ב-160 מיליון דולר, ולא רחוק ממנו איים נוספים מתוך קבוצת איי הבתולה ואיי בהאמה. גם בצד השני של העולם, ליד צ'ילה שבדרום אמריקה, יש אי ענקי של כמעט 500 אלף דונם. אפשר

חנוכה אצל גיגי

סעודת החנוכה שזכיתי לטעום השבוע בביתה של גיגי אלקיים, בשלנית בחסד ואשת חסד, הייתה אחת החוויות החזקות שהיו לי השנה בחג

הייתה מונחת קערה ענקית מלאה בתערובת בשר, ואנו הילדים גלגלנו בידינו הקטנות כדורים קטנים ומושלמים, וכמה התגאינו בתבשיל שבו זכינו לקחת חלק... את הריחות המופלאים של הבישולים שלה קשה לי לשכוח עד היום, ואני לא מגיעה לקרסוליה בטעם ובכישרון, אבל לפחות מנסה". אני כמובן לא מסכימה עם הקביעה האחרונה של גיגי. האוכל שאכלתי אצלה היום היה אחד הטעימים שאכלתי בחיי, השולחן היה כל כך יפה וצבעוני ומושקע, והבעיה היחידה שמצאתי באוכל שלה הייתה העובדה שלא היה לי מספיק מקום לאכול את כולו! אבל אל תדאגו, כשגיגי ראתה שלא סיימתי היא פשוט ניגשה למטבח, לקחה תבניות חד-פעמיות וארזה לי את כל מה שנשאר. "קחי, שגם הילדים ובעלך ייהנו", היא העמיסה כמויות אדירות שבאמת שימחו גם את כל בני ביתי. החוויה של אחר הצהריים הקסום בביתה של גיגי הייתה בשבילי אחת מנקודות האור החזקות של חג החנוכה השנה.

ומגש פירות ענקי.

אמא טבחית של המלך

את האוכל תיבלה גיגי בסיפורים מרתקים על הילדות במרוקו ועל סעודות כיד המלך שאימה עליה השלום הייתה מכינה. "היא בטח הייתה טבחית של המלך", צחקתי איתה, וגיגי כמובן מיהרה להצהיר שזה נכון, אבל אחרי הצחוק המשיכה לספר לי עליה. "אמא ניהלה בית למופת, היא אירחה אין-ספור רבנים, צדיקים, שליחים מארץ ישראל ואנשי ציבור. אבי ואמי החזיקו את הקהילה וביתנו היה פתוח תדיר לכל דבר מצווה. ועדיין היא תמיד טיפלה בנו בחום ובאהבה. הדרך שלה הייתה פשוט לשתף אותנו בהכנות, כי תמיד המטבח היה רוחש וגועש והאוכל לא הפסיק להתבשל בסירים ענקיים. אמא הייתה שמה שולחן קטן במטבח שמטרתו לאפשר גם לילדים להשתתף בבישולים. מולנו

השבוע זכיתי לחוויה נדירה של אוכל, שיחה מרתקת וצחוק. הוזמנתי לביתה המקסים של גיגי אלקיים, בשלנית נדירה ואשת אשכולות אמיתית. גיגי היא מפעל מהלך של חסד. הבית שלה תמיד פתוח לבנות שלא כל כך יודעות לאן ללכת, לנשים קשות יום שזקוקות לאוזן קשבת וגם לעולות חדשים, בעיקר מצרפת, כי גיגי חיה שנים רבות בצרפת ודוברת צרפתית שוטפת. הבישול זורם לה בדם בצורה מעוררת הערצה. היא מבשלת מכל הלב אוכל כל כך טעים שאפשר לבכות, ובכמויות אדירות כמו מפעל של אישה אחת שמייצרת אינספור סלטים, מאפים, דגים ובשרים. אז זכיתי להיות מוזמנת לארוחת חנוכה נפלאה אצל גיגי. השולחן היה ערוך בטוב טעם עם ח"י סלטים לפחות, פרנות, סרדינים ממולאים - מז'וז'ין בטעם גן עדן. אחר כך הגישה לנו גיגי קוסקוס ענק שהוגש יחד עם מפרום, תפוחי האדמה הממולאים הכי טעימים שאכלתי אי פעם. ולקינוח, אם מישוה עוד יכול היה לזוז לאיזה מקום - שבקיות, ספינג'ים

מפרום

מנן בישול

בינונית

אז הנה המתכון של גיגי למפרום, מתכון שדורש קצת יותר השקעה מהרגיל, אבל איזה ריח ואיזה טעם! פשוט בלתי נשכח!

לקציצות:	לתפוחי האדמה:
500 גרם בשר בקר טחון	4 תפוחי אדמה בינוניים לאפיייה
1 בצל בינוני	ובישול
3 שיני שום	חצי כוס קמח
חצי צרור פטרוזיליה	2 ביצים L
חצי צרור כוסברה	שמן לאיסון
3 פרוסות לחם	לרובה:
2 כפות פפריקה מתוקה	2 כפות שמן קנולה
חצי כפית קינמון טחון	1 קופסה רסק עגבניות
1 כף גהרץ	1 קופסה או 400 גרם עגבניות
1 כף אבקת מרק עוף	מרוסקות
רבע כפית כורכום	מלח ופלפל
מלח ופלפל	רבע כפית קינמון טחון
1 כף שמן קנולה	כף אבקת מרק
1 ביצה L	כוס מים רותחים

מכינים את הקציצות: קוצצים דק את הבצל, שיני השום, הפטרוזיליה והכוסברה. משרים את פרוסות הלחם בקערה עם מים ל-3 דקות. מוציאים את הפרוסות, סוחטים היטב וקוצצים. בקערה גדולה שמים את הבשר הטחון, הבצל, שיני השום, עשבי התיבול, פרוסות הלחם הקצוצות, התבלינים, השמן והביצה. לשים את התערובת עד לפיזור אחיד של כל המרכיבים. מקררים לפחות שעה במקרר.

מכינים את תפוחי האדמה: פורסים את תפוחי האדמה לפרוסות בעובי סנטימטר אחד. לאחר מכן פורסים כל פרוסה לרוחב כמעט עד הסוף, כך שנוצרות שתי פרוסות דקות של תפוח אדמה שמחוברות בקצה אחד. בידיים רטובות ממלאים כל "פה" של תפוח אדמה בתערובת הבשר כך שנוצר סנדוויץ'. טובלים כל קציצה בקמח ולאחר מכן בביצה. במחבת רחבה מחממים שמן לטיגון חצי עמוק ומטגנים כל קציצה עד שהיא מזהיבה משני הצדדים. מוציאים לנייר סופג.

מכינים את הרוטב: בסיר כבד מחממים שמן. מוסיפים רסק עגבניות ומטגנים כדקה. מוסיפים עגבניות מרוסקות, תבלינים ומים רותחים. מכניסים את הקציצות לרוטב, מעבירים לאש נמוכה ומבשלים מכוסה על אש נמוכה כשעתיים.

תתמרכז • או • תפספסו

2 תחנות מתל אביב ואתם במרכז החדש

3 חדרים החל מ-
1,790 ₪
 שכונת המשורדים בלוד

עשדות
 דירות נכד
 נמנדו

- מסגרות חינוך מגוונות ואיכותיות
- תחבורה ציבורית קרובה ונגישה
- מחיר אטרקטיבי במרכז הארץ
- סביבת מגורים מודרנית
- קהילה צעירה וצומחת

הכל בכפוף לחתימת הסכם מכר ונספחיו לרבות נספח הלוואת קבלן, ההדמיות להמחשה בלבד

שכונת
 המשורדים

HuMantra.

*8347

